

Strategia wdrażania projektu innowacyjnego testującego.

Temat innowacyjny

Działania służące zwiększeniu zainteresowania uczniów i uczennic szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych kontynuacją kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy.

Nazwa projektodawcy

Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości

Tytuł projektu

„Zostać przedsiębiorczym – program edukacyjny z multimedialnym pakietem dydaktycznym dla gimnazjum.”

Numer umowy

UDA.POKL.03.03.04-00-099/10-01.

SPIS TREŚCI

1. Uzasadnienie	4
1.1 Opis problemów	4
1.2 Przyczyny występowania opisanych problemów	7
1.3 Skala występowania problemów	9
1.4 Konsekwencje istnienia zidentyfikowanych problemów	9
2. Cel wprowadzenia innowacji	11
3. Opis innowacji, w tym produktu finalnego	16
3.1 Na czym polega innowacja?	16
3.2 Komu służy innowacja i kto będzie ją mógł wykorzystywać w przyszłości?	17
3.3 Jakie warunki muszą być spełnione, by innowacja działała właściwie?	17
3.4 Efekty zastosowania innowacji	19
3.5 Jakie elementy obejmować będzie innowacja?	20
4. Plan działań w procesie testowania produktu finalnego	21
4.1 Podejście do doboru grup użytkowników i odbiorców, którzy wezmą udział w testowaniu	21
4.2 Przebieg testowania	22
4.3 Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy i uczestniczki	23
4.4 Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania	24
5. Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa	26
5.1 Efekty uzasadniające stosowanie innowacji na szerszą skalę	26
5.2 Sposób dokonania oceny wyników testowania	27
5.3 Sposób przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej produktu finalnego	30
6. Strategia upowszechniania	31
6.1 Cel działań upowszechniających	31
6.2 Grupy docelowe działań upowszechniających i ich liczebność	31
6.3 Plan działań i ich charakterystyka	32

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

7. Strategia włączania do głównego nurtu polityki	34
7.1 Cele działań włączających produkt do głównego nurtu polityki	34
7.2 Grupy docelowe działań włączających produkt do głównego nurtu polityki	35
7.3 Plan działań i ich charakterystyka	36
8. Kamienie milowe II etapu projektu	38
9. Analiza ryzyka	39
9.1 Identyfikacja potencjalnych zagrożeń i oszacowanie prawdopodobieństwa ich wystąpienia	39
9.2 Oszacowanie wpływu ryzyka na realizację projektu	40
9.3 Zidentyfikowanie najważniejszych zagrożeń	41
9.4 Określenie sposobu ograniczenia najważniejszych zagrożeń	42

Załącznik: Funkcjonalność platformy internetowej opracowanej na potrzeby projektu

1. Uzasadnienie

1.1. Opis problemów

Jednym z podstawowych wymogów współczesnej edukacji prowadzonej na wszystkich etapach kształcenia stanowi wyposażenie uczniów nie tylko w wiedzę teoretyczną, ale również w umiejętności praktyczne niezbędne dla pełnego, efektywnego i aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie opartym na wiedzy. Jedną z tego typu kompetencji stanowi szeroko rozumiana przedsiębiorczość, uznana za kompetencję o znaczeniu priorytetowym, warunkującą nabywanie i rozwijanie innych sprawności i umożliwiającą realizację idei uczenia się przez całe życie w przyjętym 18.12.2006 r. przez Parlament Europejski i Radę Edukacji UE Zaleceniu w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie¹. Przedsiębiorczość została wskazana jako jedna z podstawowych życiowych umiejętności „pozwalająca młodym ludziom zyskać kreatywność i pewność siebie w ich wszelkich przedsięwzięciach i zachowywać się w sposób odpowiedzialny społecznie” także w komunikacie z 17.02 2006 r. w sprawie rozbudzania ducha przedsiębiorczości przez edukację i szkolenie wydanym przez Komisję Europejską. Dokument stwierdza, że umiejętności i postawy przedsiębiorcze najlepiej można wzmacniać poprzez uczenie przez działanie oraz doświadczanie przedsiębiorczości w praktyce, przy zastosowaniu metody projektów².

Podobne kwestie podkreśla „Raport Horyzontalny dla systemu oświaty”³, który wskazuje, że „sposoby wspierania innowacyjności i kreatywności wśród uczniów powinny uwzględniać praktyki, z którymi uczniowie będą mieć do czynienia w życiu zawodowym i muszą dotyczyć obszaru badań na wszystkich przedmiotach szkolnych oraz co bardzo istotne, ich osobistej przedsiębiorczości [...]”

Wskazane zalecenia znajdują także odzwierciedlenie w założeniach reformy systemu edukacji w Polsce.⁴ Niestety w polskiej praktyce edukacyjnej kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych napotyka na pewne ograniczenia. Jak pokazują przytoczone poniżej badania ograniczona efektywność

¹ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie Wzywa ono państwa członkowskie UE do zapewnienia wszystkim obywatelom, a zwłaszcza młodzieży, możliwości nabywania kompetencji kluczowych poprzez wzbogacanie oferty edukacyjno- szkoleniowej (2006/962/WE <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ>

² <http://eur-lex.europa.eu/Notice>

³ 2011 The Horizon Report K-12 sporządzony przez naukowców na podstawie obserwacji rynku, badań i praktyki edukacyjnej w kilkunastu krajach świata, analizujący najważniejsze trendy i wyzwania, które w najbliższych latach będą miały wpływ na rozwój systemu szkolnego i istotne znaczenie dla rozwoju każdej szkoły www.nmc.org; http://www.edunews.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=1547&Itemid=5 za: Johnson, L., Adams, S., Haywood, K., (2011). The NMC Horizon Report: 2011 K-12 Edition. Austin, Texas: The New Media Consortium, 2011 The Horizon Report K-12

⁴ Zgodnie z rozp. MEN z dnia 23.12.2008r. od roku szkolnego 2002/2003 do programów nauczania został włączony przedmiot pod nazwą podstawy przedsiębiorczości. Zgodnie z rozp. MEN z dnia 20 sierpnia 2010 uczniowie klas gimnazjalnych, w których obowiązuje nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego, mają obowiązek udziału w realizacji gimnazjalnego projektu edukacyjnego, rozumianego jako zespołowe, planowe działanie uczniów, mające na celu rozwiązanie konkretnego problemu z zastosowaniem różnych metod

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

szkoły w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych w sposób bezpośredni wynika z braku nawyku stosowania przez nauczycieli metod aktywizujących ucznia i umiejętności celowego i systematycznego kształtowania wskazanych kompetencji w ramach działań edukacyjnych prowadzonych przez szkoły.

Taki stan rzeczy ilustrują między innymi wyniki badania przeprowadzonego w ramach projektu TALIS. Jak wynika z deklaracji nauczycieli biorących udział w badaniu, nauczanie w polskich szkołach nadal ma charakter ustrukturyzowany. Wśród czynności podejmowanych w trakcie lekcji najczęściej nauczyciele wymieniają: jasne określenie celów lekcji, podsumowanie poprzedniej lekcji, sprawdzenie zeszytów. Najczęściej wykorzystują metody aktywizujące ucznia⁵

Badanie zrealizowane przez Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” także wskazuje na nadal dominujący tradycyjny model kształcenia w naukach przyrodniczych oparty na przekazywaniu wiedzy teoretycznej. Nauczyciele biorący udział w badaniu wyrażają opinię iż metody aktywizujące stanowią dobry, potrzebny i efektywny sposób przekazywania wiedzy, ale istnieją liczne bariery utrudniające lub uniemożliwiające ich wykorzystywanie na lekcjach. Należą do nich między innymi: brak pomocy dydaktycznych, źle wyposażone pracownie, mała liczba godzin lekcyjnych.⁶

Ważnym ograniczeniem w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych jest także brak indywidualizacji kształcenia. Wskazują na to między innymi badania przeprowadzone w ramach projektów – „Żyj twórczo. Zostań [M@t.e-MANIAKIEM](#)”⁷ oraz „Mobilna i przedsiębiorcza młodzież”⁸ Wskazane badania pokazują, że podstawowym problemem nauczycieli jest brak efektywnych narzędzi pozwalających na indywidualizację nauczania opartą na rzetelnej diagnozie zainteresowań i predyspozycji uczniów oraz „rozbudowujących aktywność uczniów w samodzielnym projektowaniu rozwiązania problemów w zakresie przedsiębiorczości”⁹ oraz że „poziom kompetencji związanych z zarządzaniem sobą u badanych uczniów jest bardzo niski. Czynności takie jak planowanie swojej przyszłości czy zarządzanie czasem albo są podejmowane w sposób spontaniczny i intuicyjny, albo brak nawet poczucia ich przydatności”¹⁰

Jak wynika z wieloletnich doświadczeń FMP nauczyciele i nauczycielki w ramach systemu kształcenia i doskonalenia nie otrzymują dostatecznego wsparcia w zakresie potrzeb dydaktycznych w obszarze organizacji pracy własnej, życia społecznego klasy oraz współpracy z rodzicami, znajomości i stosowania aktywizujących metod i form pracy z uczniami i uczennicami w celu sprostania występującym lub pojawiającym się w tym okresie rozwojowym szczególnym problemom wychowawczym. Nie są także kształceni i w większości wypadków przygotowani do monitorowania rozwoju umiejętności swoich wychowanków.¹¹

⁵ Międzynarodowe Badanie Nauczania i Uczenia się OECD.TALIS, Nauczanie. Wyniki badań 2008. Polska na tle międzynarodowym, str. 31 www.ibe.edu.pl

⁶ Badanie zostało zrealizowane na zlecenie Centrum Nauki Kopernik w 2009. Tytuł projektu: Wykorzystanie eksperymentów i metod aktywizujących w nauczaniu - problemy i wyzwania, w 4 szkołach podstawowych i 3 gimnazjach z terenu województwa mazowieckiego <http://stocznia.org.pl/www/dzialanazakonzone/zawod-nauczyciel>

⁷ http://www.ko.rzeszow.pl/zalaczniki/raport_wywiady_grupowe_z_nauczycielami_2011.pdf

⁸ <http://www.przedsiębiorczamłodzież.pl/>

⁹ ibidem

¹⁰ http://www.ko.rzeszow.pl/zalaczniki/raport_wywiady_grupowe_z_uczniami_2011.pdf

¹¹ Badania własne do programu „Ekonomia na co dzień” realizowanego w gimnazjach

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Konsekwencje ograniczonej efektywności szkoły w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych, wynikające ze wskazanych powyżej przyczyn wskazuje Raport o stanie edukacji 2010, w którym stwierdza się iż „polscy uczniowie (szkoły gimnazjalne) dobrze radzą sobie głównie z zadaniami algorytmicznymi i mało złożonymi, natomiast relatywnie rzadziej niż ich rówieśnicy w innych krajach potrafią odnaleźć się w sytuacjach mniej znanych, niedookreślonych, wymagających własnej inicjatywy i samodzielnego rozumowania, myślenia krytycznego i twórczego”¹².

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, a także mając na celu identyfikację najbardziej znaczących problemów w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych u uczniów gimnazjum oraz rozbudzania ich zainteresowań problematyką przedsiębiorczości, a także wstępne oszacowanie skali ich występowania FMP między 15.I, a 15.II 2010 przeprowadziła pilotażowe (poprzedzające etap planowania projektu) badanie na warstwowo-losowej próbie dyrektorów gimnazjów (80% K) z obszaru woj. łódzkiego i świętokrzyskiego.¹³ Warstwy wyodrębniono w oparciu o kryteria wielkości miejscowości stanowiącej siedzibę gimnazjum (wyrażonej liczbą mieszkańców) oraz wielkości gimnazjum (wyrażonej liczbą klas). W ramach każdej z warstw przeprowadzony został dobór losowy szkół (w oparciu o odrębny, specjalnie do tego celu skonstruowany w oparciu o dane SIO¹⁴ operat). Do uzyskania poszukiwanych informacji umożliwiających realizację założonych celów zastosowana została metoda ankiety pocztowej, której zwrot był monitorowany (mailowo i telefonicznie) w taki sposób, aby nie zaburzyć struktury założonej próby.

Z przeprowadzonych badań wynika, że w połowie gimnazjów, z których rekrutowali się respondenci, uczniowie tylko sporadycznie podejmują samodzielne działania (od pomysłu do efektu), a w co szóstym uczniowie nie podejmują takich działań w ogóle. Wśród najczęściej wymienianych przyczyn takiej sytuacji znalazły się: deficyt materiałów dydaktycznych dla nauczycieli i nauczycielek (wskazany przez 60% badanych), ograniczenia programowe (wskazany przez 53% badanych), brak wzorcowych rozwiązań organizacyjnych (wskazany przez 47% badanych) a także brak wsparcia metodycznego dla nauczycieli i nauczycielek oraz brak materiałów dla uczniów i uczennic (wskazywanych przez 40% badanych). Nieco mniejszy odsetek badanych wskazał jako bariery także brak sprawdzonych i dostępnych przykładów (wskazany przez 20% badanych) oraz brak wsparcia merytorycznego dla nauczycieli i nauczycielek (wskazany przez 13% badanych). W związku z tym, ponad 90% badanych uznało za celowe upowszechnienie programu edukacyjnego z pakietem

¹² Raport o stanie edukacji 2010, s.146. porządzony na podstawie badań Instytutu Badań Edukacyjnych w oparciu o wyniki badań międzynarodowych PISA (Międzynarodowy pomiar kompetencji piętnastolatków) zrealizowanych w roku 2003 i 2006 analizujących umiejętności językowe, komunikacyjne i matematyczne polskich uczniów w wieku 15-16 lat. Wnioski badania PISA wskazują na rutynizację nauczania matematyki w Polsce. Polscy gimnazjaliści mają problem większy niż przeciętnie uczniowie w innych krajach objętych badaniem, gdy muszą wyjść poza znane sobie sposoby działania, podjąć bardziej samodzielne rozumowanie matematyczne czy zaplanować strategię postępowania. Wydaje się więc niestety, że polscy gimnazjaliści coraz bardziej specjalizują się w zadaniach odtwórczych rutynowych i nadal nie potrafią sobie radzić w sytuacjach wymagających samodzielnego, twórczego myślenia i rozumowania (Raport z badania PISA 2006 <http://www.ifispan.waw.pl/files/gfx/PISA/PISA-2006-071130.pdf>)

¹³ Wybór tych właśnie województw zarówno jako terenu badań, jak i testowania Projektu wynikał z porównania ogólnej aktywności ekonomicznej mieszkańców wszystkich województw (związanej m.in. z ich przedsiębiorczością). Opierając się na wskaźnikach aktywności zawodowej, zatrudnienia i bezrobocia („Aktywność ekonomiczna ludności Polski III kwartał 2009” ; GUS, Warszawa 2010; www.stat.gov.pl) zdecydowano o włączeniu do próby województw, które charakteryzują się przeciętnymi wartościami wszystkich uwzględnionych współczynników (odrzucając województwa „prosperujące” stosunkowo najlepiej i najgorzej oraz województwa, w których którykolwiek z opisanych wskaźników przyjął wartość skrajną).

¹⁴ Dane identyfikacyjne szkół i placówek według danych SIO z 30 września 2008r. Nr 2008.09.30/03

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

dydaktycznym wspierającym uczniów, nauczycieli w działaniach związanych z realizacją przedsięwzięć oraz kształtowaniu postawy przedsiębiorczej u gimnazjalistów.

W celu opracowania możliwie najlepszej, najbardziej adekwatnej do potrzeb i możliwości nauczycieli i uczniów gimnazjum, wersji projektu, jego testowe wdrożenie poprzedzono także badaniami o charakterze jakościowym. Ich podstawowym celem było sporządzenie szczegółowej charakterystyki aktualnego stanu działań w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych młodzieży gimnazjalnej oraz pogłębionej diagnozy ograniczeń i potrzeb w tym zakresie (wraz ze wskazaniem ich najważniejszych przyczyn i uwarunkowań artykułowanych przez samych uczestników analizowanego procesu). Do uzyskania poszukiwanych informacji umożliwiających realizację założonych celów zastosowana została metoda zogniskowanego wywiadu grupowego (focus group interviews). Sesje zostały przeprowadzone w dniach 18.02-21.02.2011r., w każdej z nich uczestniczyło po 10 osób (w trzech sesjach nauczyciele, w trzech pozostałych uczniowie).¹⁵

Badania obejmowały trzy obszary problemowe, którym poświęcono osobne moduły badawcze. Pierwszy z nich służył do analizy oczekiwań, potrzeb oraz ograniczeń i problemów w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży gimnazjalnej wraz z diagnozą ich przyczyn oraz próbą określenia możliwych rozwiązań. Drugi poświęcono analizie doświadczeń nauczycieli w zakresie wpływu pracy z komputerem na kształtowanie zainteresowań i zmianę zachowań uczniów (także problemów i rozwiązań w tym zakresie). Ostatni moduł służył analizie doświadczeń nauczycieli i uczniów w zakresie możliwości, potrzeb oraz warunków prezentacji podejmowanych działań/dobrych praktyk w formie elektronicznej, korzystania z tych prezentacji jak również ograniczeń i problemów z tym związanych. Najważniejsze wyniki przeprowadzonych badań zamieszczono w punkcie 1.2 Strategii. Szczegółowemu opisowi metodologii każdego z modułów oraz uzyskanych dzięki nim rezultatów poświęcono osobne raporty (por. Załączniki nr 1,2,3)

1.2. Przyczyny występowania opisanych problemów

Uczestnicy cytowanych powyżej badań diagnostycznych poprzedzających realizację projektu w jednoznaczny sposób artykułują potrzebę i konieczność kształtowania postaw przedsiębiorczych i rozbudzania zainteresowań przedsiębiorczością wśród młodzieży gimnazjalnej. Wyrażają opinię, że niezależnie od środowiska społecznego procesy edukacyjne powinny stwarzać taką samą możliwość nabywania kompetencji w tym zakresie. Aktywność i kreatywność ucznia stanowi jeden z podstawowych czynników, które w znaczącym stopniu wyznacza efektywność procesu dydaktycznego i wychowawczego realizowanego przez szkołę. Także uczniowie dostrzegają potrzebę realizacji projektów służących rozwojowi ich kompetencji w zakresie przedsiębiorczości. Jednocześnie nauczyciele biorący udział w badaniu wskazywali na liczne problemy związane z kształtowaniem postaw przedsiębiorczych uczniów i uczennic diagnozując następujące ich przyczyny:

1. Brak lub niedostatek materiałów dydaktycznych i wsparcia metodycznego w zakresie realizacji projektów edukacyjnych. Nauczyciele i nauczycielki posiadają niewystarczającą wiedzę

¹⁵ Zgodnie z przyjętymi w ramach projektu kryteriami w przeprowadzonych sześciu sesjach fokusowych znaleźli się nauczyciele i uczniowie gimnazjów różnej wielkości: małych (liczące od 3 do 8 klas), średniej wielkości (liczące od 9 do 15 klas) oraz dużych (liczące powyżej 15 klas) zlokalizowanych w trzech kategoriach miejscowości wyróżnionych ze względu na zróżnicowaną liczbę mieszkańców (poniżej 10 tys. mieszkańców, od 10tys. do 100tys. mieszkańców oraz powyżej 100tys. mieszkańców). Strukturę próby skonstruowano tak, aby pod względem opisanych kryteriów odzwierciedlała proporcje populacji generalnej.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

z zakresu realizacji przedsięwzięć uczniowskich i metod kształtowania postaw przedsiębiorczych u swoich uczniów. Badania diagnostyczne wykazały, iż brakuje dobrze przygotowanych, użytecznych narzędzi wspomagających kształtowanie u uczniów i uczennic postaw przedsiębiorczych poprzez realizację projektów edukacyjnych oraz oferty szkoleniowej dla nauczycieli w tym zakresie. W przekonaniu nauczycieli rzetelna diagnoza indywidualnych predyspozycji każdego ucznia jest niezbędna do podejmowania efektywnie optymalnych działań na rzecz rozwoju postaw przedsiębiorczych.

2. Brak doświadczenia, zarówno wśród nauczycieli/nauczycielek, jak i uczniów/uczennic, w podejmowaniu działań i realizacji przedsięwzięć edukacyjnych. Ów brak doświadczenia w realizacji projektów i idąca za nim obawa przed ich podejmowaniem związana jest przede wszystkim z brakiem wypracowanych i jasno określonych standardów działania oraz ograniczonym zasobem posiadanych kompetencji (nabywanych przede wszystkim w trakcie realizacji przedsięwzięć). Nauczyciele i nauczycielki chcący kształtować u swoich uczniów/uczennic postawy przedsiębiorcze działają niejako po omacku, intuicyjnie. Niezbędne wydaje się wsparcie w postaci wzorca realizacji projektu, odpowiednich materiałów dydaktycznych i szkoleń prezentujących schematy działania. Brak stosownego wsparcia w dłuższej perspektywie jest czynnikiem demotywującym.

3. Dostępne pomoce dydaktyczne kładą zbyt wielki nacisk na teorię, przy równoczesnym braku przykładów zastosowania wiedzy w praktyce. Badania pozwoliły stwierdzić, że większość dostępnych materiałów dydaktycznych, z których mogą skorzystać nauczyciele i nauczycielki, nastawiona jest na przekazywanie głównie teoretycznej wiedzy, co zarówno nauczyciele/nauczycielki jak i uczniowie/uczennice oceniają krytycznie.

4. Brak pomocy dydaktycznych w formie atrakcyjnych dla uczniów/uczennic dobrze opracowanych pod względem merytorycznym programów komputerowych oraz niechęć do ich stosowania ze strony niektórych nauczycieli i nauczycielek, wynikająca z niewystarczających kompetencji w zakresie wykorzystywania technologii ICT.

5. Trudności tkwiące w procesie identyfikacji potencjału uczniów/uczennic. Nauczyciele/nauczycielki nie dysponują odpowiednio skonstruowanymi narzędziami diagnostycznymi, które w łatwy i przejrzysty sposób, uwzględniając listę możliwych i oczekiwanych kompetencji, umożliwiłyby im rozpoznanie zarówno możliwości, potrzeb, zainteresowań, jak i ograniczeń uczniów/uczennic. W swojej codziennej praktyce nauczyciele/nauczycielki określają potencjał i postępy uczniów/uczennic intuicyjnie, niesystematycznie, niejednokrotnie mając wątpliwości co do kompletności dokonywanej oceny.

6. Brak możliwości zaprezentowania projektu na szerszym forum oraz brak platformy wymiany informacji na temat projektów. Badania ujawniły potrzebę lepszego wykorzystania efektów realizacji projektów uczniowskich, którego warunkiem jest uzyskanie informacji zwrotnej na temat jakości przygotowanych projektów, wniosków z ich realizacji wraz ze wskazówkami do dalszej pracy. Taki sposób prowadzenia monitoringu pozwoliłby na pełniejsze kształtowanie umiejętności uczniów i uczennic oraz wzrost kompetencji nauczycieli i nauczycielek. Dawałby on bowiem możliwość zobaczenia co robią inni, jakie pomysły realizują i w jaki sposób osiągają zamierzone efekty, stanowiąc źródło inspiracji dla realizacji własnych projektów, stwarzając okazję do zaprezentowania siebie i swojej szkoły oraz podnosząc motywację uczniów i uczennic do działania. Pozytywne oddziaływanie sukcesu rówieśników i upublicznienie efektów realizowanego projektu wpłynęłoby integrująco na środowisko lokalne.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

7. Brak rzeczywistego, pełnego zrozumienia celowości działań nastawionych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych, a także brak zaangażowania ze strony innych nauczycieli/nauczycielek oraz dyrekcji placówki. Zdaniem nauczycieli /nauczycielek uczestniczących w badaniu efektywna realizacja projektów uczniowskich wymaga stworzenia odpowiedniego klimatu w szkole.

8. Brak zainteresowania działaniami na rzecz rozwoju przedsiębiorczości ze strony rodziców wynikający często z braku wiedzy na temat projektów i możliwości, jakie ich realizacja stwarza dzieciom.

9. Nadmiernie rozbudowana i skomplikowana dokumentacja projektowa, której prowadzenie i przechowywanie wymaga dużej ilości czasu i miejsca.

10. Problemy finansowe szkół i wynikające z nich braki środków materialnych a także niewystarczające warunki lokalowe niezbędne do realizacji procesu dydaktycznego

Przeprowadzone badania jednoznacznie wskazują na potrzebę wprowadzenia do praktyki edukacyjnej programu „Zostać przedsiębiorczym” oferującego nauczycielom/nauczycielkom i uczniom/uczennicom wieloaspektowe wsparcie w realizacji projektów uczniowskich i kształtowaniu postaw przedsiębiorczych.

1.3. Skala występowania problemów

Wszyscy dyrektorzy szkół uczestniczący w badaniu ilościowym przeprowadzonym przez FMP zauważyli istnienie barier ograniczających podejmowanie przez gimnazjalistów działań, przy czym większość ankietowanych wskazywała co najmniej kilka problemów.(por.pkt 1.1)

Także z przeprowadzonych przez partnera projektu badań diagnostycznych (jakościowych), wynika, że opisane wyżej problemy dotyczą w zróżnicowanym zakresie wszystkich uczestniczących w badaniu szkół gimnazjalnych. Ze względu na fakt, iż struktura próby (w zakresie przyjętych kryteriów wielkości szkoły i lokalizacji w miejscowościach o zróżnicowanej liczbie mieszkańców) odzwierciedlała strukturę ogółu polskich szkół gimnazjalnych można przypuszczać, że **opisane problemy występują w zdecydowanej większości tego typu placówek w Polsce**. Zasadność tego przypuszczenia potwierdzają także przytoczone wcześniej liczne badania ogólnopolskie.

1.4. Konsekwencje zidentyfikowanych problemów

Konsekwencją braku nacisku w pracy dydaktycznej i wychowawczej na kształtowanie postaw przedsiębiorczych jest znaczne ograniczenie szans gimnazjalistów na realizację potrzeby aktywności, rozwoju zainteresowań, potrzeby zdobywania nowej wiedzy i weryfikowania jej w działaniu. W rezultacie nie są realizowane projekty uczniowskie, a tym samym uczniowie i uczennice mają zdecydowanie mniej okazji, by móc doskonalić zarówno samodzielne poszukiwanie informacji, jak również ich wykorzystywanie. Ponadto należy podkreślić, iż ograniczone uczestnictwo w projektach zmniejsza w znaczący sposób szanse na opanowanie takich umiejętności, jak radzenie sobie ze stresem, czy wielu umiejętności ważnych i niezbędnych w dorosłym życiu, jak umiejętność samodzielnego planowania działań, czasu, a także samodzielnego podejmowania decyzji i wyznaczania celów, przewidywania konsekwencji swoich działań oraz brania odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Uczniowie i uczennice mają mniejsze szanse na rozwijanie umiejętności efektywnej komunikacji interpersonalnej i pracy w grupie oraz umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów. Nie wykształcają tym samym zdolności niezwykle przydatnych w dorosłym życiu, jeżeli w pracy dydaktycznej z nimi pominięto aspekt kształtowania postaw przedsiębiorczych. Brak tych wszystkich kompetencji i umiejętności z pewnością stanowi poważną barierę na drodze do dalszej nauki i pracy zawodowej w wielu dziedzinach.

Brak dogodnego narzędzia dla nauczycieli/nauczycielek do odnotowywania zmian zachodzących w zachowaniach i umiejętnościach ich uczniów/uczennic w istotny sposób obniży efektywność ich pracy w obszarze kształtowania postaw przedsiębiorczych, a działania te podejmowane będą nadal intuicyjnie.

2. Cel wprowadzenia innowacji

Cele wprowadzenia innowacji są tożsame z celami projektu zawartymi we wniosku o jego dofinansowanie (zgodne z celami PO KL, Szczegółowym Opiszem Priorytetów PO KL i planem działania). Charakterystyki celów szczegółowych zawierają informacje dotyczące pożądanego stanu docelowego po wprowadzeniu innowacji oraz sposobów weryfikacji osiągnięcia celu (uszczegółowionych w punktach IV i V strategii).

2.1 CEL OGÓLNY: Podwyższenie jakości kształcenia w gimnazjum poprzez opracowanie i wdrożenie do praktyki edukacyjnej w zakresie przedsiębiorczości innowacyjnego programu nauczania „Zostać przedsiębiorczym” ukierunkowanego na rozbudzenie zainteresowań uczniów/uczennic gimnazjów kontynuowaniem nauki na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy, z wykorzystaniem skonstruowanego dla potrzeb programu multimedialnego pakietu dydaktycznego dla uczniów/uczennic i nauczycieli/nauczycielek wspomagającego proces kształcenia.

2.2 CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Wzrost u nauczycieli/nauczycielek poziomu i zakresu umiejętności wdrażania do praktyki szkolnej zajęć ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych, wzrost poziomu i zmiana charakteru ich motywacji do podejmowania tego typu działań (pogłębienie, zmiana charakteru motywacji z zewnętrznej na wewnętrzną)
2. Wzrost u uczniów/uczennic poziomu i zakresu umiejętności związanych z realizacją projektów uczniowskich oraz wzrost poziomu i zmiana charakteru ich motywacji do podejmowania tego typu działań (pogłębienie, zmiana charakteru motywacji z zewnętrznej na wewnętrzną)
3. Wzrost częstotliwości i poszerzenie zakresu wykorzystywania przez nauczycieli/nauczycielki zasobów platformy internetowej (warsztaty e-learningowe i konsultacje na forum internetowym), wzrost umiejętności kształcenia na odległość
4. Wzrost u nauczycieli/nauczycielek poziomu i zakresu umiejętności związanych z planowaniem, wdrażaniem, badaniem i doskonaleniem działań wychowawczych z wykorzystaniem elektronicznego systemu e-notesu.
5. Wzrost u uczniów/uczennic poziomu i zakresu umiejętności analizowania własnych predyspozycji i planowania dalszej pracy nad ich rozwijaniem oraz kształtowania postawy przedsiębiorczej ukierunkowanej na wzrost zainteresowań uczniów/uczennic kontynuacją kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy z wykorzystaniem programu komputerowego „Jestem – mogę być” (JMB).
6. Wzrost u uczniów/uczennic poziomu i zakresu umiejętności związanych z planowaniem, sprawdzaniem i dokumentowaniem podejmowanych działań z wykorzystaniem programu komputerowego „Działamy razem” (DR).

2.3 Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji, wskaźniki i sposób weryfikacji osiągnięcia celu:

Na podstawie przeprowadzonych badań diagnostycznych, które wykazały, iż poziom zainteresowania, motywacji i umiejętności większości nauczycieli/nauczycielek gimnazjów w zakresie

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

podejmowania

i realizacji projektów uczniowskich oraz planowania pracy wychowawczej w oparciu o indywidualne postępy ucznia jest stosunkowo niski (i potrzeba dłuższego czasu oraz dodatkowego wsparcia w postaci narzędzi, szkoleń, metod oraz przede wszystkim praktyki w wyżej wspomnianym zakresie, aby zmienić tę sytuację)¹⁶ oraz doświadczenia wnioskodawcy w realizacji projektów edukacyjnych z nauczycielami i uczniami gimnazjów¹⁷ wskazujące, iż w ramach udziału w programach edukacyjnych wzrost poziomu wiedzy i umiejętności deklarują niemal wszyscy nauczyciele i od 1/2 do 3/4 uczniów, zaproponowano szacunkowe wartości poszczególnych wskaźników. Z uwagi na niski poziom kompetencji w tym zakresie uznano, iż poszczególne wskaźniki przyrostu umiejętności, zainteresowań i motywacji osiągną średnie wartości w przedziale 20-30% w przypadku wszystkich nauczycieli, którzy ukończą program (będą uczestniczyli w całej ścieżce jego testowania) i maksymalnie do 40% w przypadku około 2/3 uczniów biorących udział w programie, a zatem nastąpi zmiana w ich poziomie przeciętnie o 2-3 punkty na dziesięciopunktowej skali pomiarowej. Wartość docelowa wskaźników będzie obliczona na podstawie różnicy między danymi uzyskanymi z pomiaru dokonanego przed rozpoczęciem etapu testowania produktu, a pomiarem dokonanym po jego zakończeniu.

I. Wskaźniki ilościowe

1. Poziom wzrostu zainteresowania nauczycieli/nauczycielek prowadzeniem zajęć ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych. Wartość docelowa wskaźnika średnio 24%.
2. Poziom wzrostu motywacji nauczycieli/nauczycielek do wchodzenia w rolę moderatora podczas zajęć z uczniami/uczennicami. Wartość docelowa wskaźnika średnio 32%.
3. Poziom wzrostu umiejętności nauczycieli/nauczycielek wdrażania do praktyki szkolnej zajęć ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych i przygotowania uczniów/uczennic gimnazjum do podejmowania i realizacji projektów uczniowskich (w oparciu o pakiet dydaktyczny opracowany w ramach projektu). Wartość docelowa wskaźnika średnio 30%.
4. Poziom wzrostu motywacji nauczycieli/nauczycielek do korzystania z e-learningu i form pozyskiwania pomocy przez Internet. Wartość docelowa wskaźnika: średnio 30%.

Źródło danych do pomiaru powyższych czterech wskaźników: badanie ankietowe deklaracji nauczycieli/nauczycielek uczestniczących we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem projektu oraz po jego zakończeniu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej)

5. Poziom wzrostu umiejętności nauczycieli/nauczycielek w zakresie planowania, wdrażania, badania i doskonalenia działań wychowawczych z wykorzystaniem elektronicznego systemu e-notesu. Wartość docelowa wskaźnika: średnio 30%.

Źródła danych do pomiaru:

- badanie ankietowe deklaracji nauczycieli/nauczycielek uczestniczących we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu projektu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej);

¹⁶ poprzedzające opracowanie programu badania fokusowe „Identyfikacja, diagnoza i analiza oczekiwań, potrzeb, ograniczeń i problemów w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży gimnazjalnej”

¹⁷ Np. „Ekonomia na co dzień” realizowany przez FMP na zlecenie NBP

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- analiza dokumentu (e-notesu) Częstotliwość pomiaru: po zakończeniu projektu (raport końcowy sporządzony na podstawie danych uzyskanych poprzez systematyczny monitoring częstotliwości, czasu oraz zakresu wykorzystywania e-notesu pozwoli na ocenę tempa i stopnia nabywania kompetencji w zakresie wykorzystywania elektronicznych narzędzi usprawniających prowadzenie działań wychowawczych).

Dodatkowo przeprowadzona zostanie analiza zależności pomiędzy stopniem wykorzystywania przez nauczycieli/nauczycielki e-notesu a poziomem wzrostu ich umiejętności w zakresie planowania, wdrażania, badania i doskonalenia działań wychowawczych z wykorzystaniem elektronicznego systemu e-notesu.

6. Poziom wzrostu umiejętności korzystania z e-learningu i form pozyskiwania pomocy przez Internet. Wartość docelowa wskaźnika - 60%.

Źródła danych do pomiaru:

- badanie ankietowe deklaracji nauczycieli/nauczycielek uczestniczących we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu projektu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej);
- analiza aktywności na stronie internetowej projektu. Częstotliwość pomiaru: po zakończeniu projektu (raport końcowy sporządzony na podstawie danych uzyskanych z cząstkowych raportów e-learningowych sporządzonych przez moderatorów kursów (analiza częstotliwości, czasu korzystania z platformy) oraz analizę zakresu korzystania z e-learningowej platformy internetowej pozwoli na ocenę tempa i stopnia nabywania kompetencji w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii komunikacyjno-informacyjnych oraz kształcenia na odległość).

7. Poziom wzrostu zainteresowania planowaniem pracy wychowawczej uwzględniającej indywidualne postępy uczniów/uczennic. Wartość docelowa wskaźnika - 30%.

Źródła danych do pomiaru:

- badanie ankietowe deklaracji nauczycieli/nauczycielek uczestniczących we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu projektu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej);
- analiza dokumentu (e-notesu) Częstotliwość pomiaru: po zakończeniu projektu (raport końcowy sporządzony na podstawie danych uzyskanych poprzez systematyczny monitoring zakresu wykorzystywania e-notesu (liczba i częstotliwość wpisów dotyczących umiejętności ucznia) pozwoli na ocenę monitorowania postępów ucznia jednocześnie stanowiąc pośredni (uzupełniający informacje z badań ankietowych) wskaźnik poziomu zainteresowania oparciem pracy wychowawczej na analizie indywidualnych postępów uczniów.

8. Poziom wzrostu umiejętności analizowania własnych predyspozycji i planowania dalszej pracy nad ich rozwijaniem oraz kształtowania postaw przedsiębiorczych z wykorzystaniem programu komputerowego „Jestem – mogę być”. Wartość docelowa wskaźnika - 21%.

Źródła danych do pomiaru:

- badanie ankietowe deklaracji uczniów/uczennic uczestniczących we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu projektu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej);
- analiza aktywności na stronie internetowej projektu (czasu, częstotliwości odwiedzin i zakresu wykorzystywania programu JMB) będzie wskaźnikiem pośrednim nabywania kompetencji do analizowania własnych predyspozycji i planowania dalszej pracy nad ich rozwijaniem oraz kształtowania postaw przedsiębiorczych.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Częstotliwość pomiaru: po zakończeniu projektu. Na ocenę wpływu korzystania z programu na wzrost wymienionych umiejętności pozwoli analiza zależności między aktywnością na stronie (w ramach programu JMB) a ustalonym wzrostem poziomu umiejętności.

9. Poziom wzrostu umiejętności planowania, sprawdzania i dokumentowania podejmowanych działań

z wykorzystaniem programu komputerowego DR . Wartość docelowa wskaźnika - 28%.

Źródła danych do pomiaru:

- badanie ankietowe deklaracji uczniów/uczennic. uczestniczących we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu projektu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej);
- analiza aktywności na stronie internetowej projektu (czasu, częstotliwości odwiedzin i zakresu wykorzystywania programu DR) oraz badanie prac uczniów udokumentowanych w postaci projektów uczniowskich będą wskaźnikami pośrednimi nabywania kompetencji planowania, sprawdzania i dokumentowania podejmowanych działań związanych z realizacją projektów uczniowskich. Częstotliwość pomiaru: po zakończeniu projektu.

Dodatkowo przeprowadzona zostanie analiza zależności pomiędzy stopniem aktywności na stronie (w ramach programu DR a ustalonym wzrostem poziomu wymienionych umiejętności.

10. Poziom wzrostu motywacji do samoanalizy i planowania samorozwoju uczniów/uczennic.

Wartość docelowa wskaźnika - 30% odnotowana u 60% badanych.(zakłada się, że 6 na 10 uczniów biorących udział w projekcie uzyska między dwoma pomiarami wzrost poziomu motywacji średnio o 3 punkty na dziesięciopunktowej skali motywacji.

11. Odsetek uczniów/uczennic, u których nastąpi wzrost poziomu zainteresowania podjęciem dalszego kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy. Wartość docelowa wskaźnika - 30%.

Źródło danych do pomiaru wskaźników 10, 11:

- badanie ankietowe deklaracji uczniów/uczennic. uczestniczących we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu projektu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej).

12. Poziom wzrostu umiejętności komunikacyjnych uczniów/uczennic. Wartość docelowa wskaźnika- 20% odnotowana u 60% badanych.

Źródła danych do pomiaru:

- badanie ankietowe deklaracji uczniów/uczennic z dołączonym testem wiedzy dotyczącej postępowania w różnych sytuacjach komunikacyjnych. Badaniem zostaną objęci uczniowie/uczennice uczestniczące we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu projektu (pomiar deklaracji zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej, wynik testu przedstawiony zostanie na zestandaryzowanej 5-stopniowej skali wiedzy).

13. Poziom wzrostu umiejętności uczniów/uczennic z zakresie pracy w grupie. Wartość docelowa wskaźnika- 30% odnotowana u 70% badanych.

Źródła danych do pomiaru:

- badanie ankietowe deklaracji uczniów/uczennic z dołączonym testem wiedzy dotyczącej zachowań efektywnych z punktu widzenia pracy grupowej. Badaniem zostaną objęci uczniowie/uczennice uczestniczące we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu projektu (pomiar deklaracji zostanie

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

dokonany na skali dziesięciopunktowej, wynik testu przedstawiony zostanie na zestandaryzowanej 5-stopniowej wiedzy);

- dane z obserwacji bezpośrednich zajęć (hospitacje zajęć) dokonywanych przez SLWDP. Częstotliwość pomiaru: co dwa miesiące.

14. Poziom wzrostu umiejętności uczniów/uczennic w zakresie planowania i dokumentowania realizowanych działań odnoszących się do praktyki życia codziennego. Wartość docelowa wskaźnika- 25% odnotowana u 50% badanych.

Źródła danych do pomiaru:

- badanie ankietowe deklaracji uczniów/uczennic uczestniczących we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem oraz po zakończeniu projektu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej).

15. Poziom wzrostu umiejętności moderowania zajęć prowadzonych z uczniami/uczennicami u nauczycieli/nauczycielek uczestniczących w 2 warsztatach, Wartość docelowa – 40% (wszyscy uczestnicy warsztatów – 20 osób).

Źródło danych do pomiaru:

- badanie deklaracji nauczycieli. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie – przed rozpoczęciem warsztatów oraz po ich zakończeniu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej).

16. Poziom wzrostu umiejętności korzystania z warsztatu w formie e-learningowej i udzielania konsultacji przez Internet u regionalnych ekspertów projektów uczniowskich (REPU), Wartość docelowa wskaźnika – 50% (wszyscy REPU, 16 osób - po jednej z każdego województwa).

17. Poziom wzrostu motywacji do korzystania z platformy e-learningowej w pracy z nauczycielami/nauczycielkami u regionalnych ekspertów projektów uczniowskich (REPU), Wartość docelowa wskaźnika – 40% (wszyscy REPU, 16 osób po jednej z każdego województwa).

Źródła danych do pomiaru wskaźników 16 i 17:

- badanie deklaracji REPU. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem programu oraz po jego zakończeniu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej).
- analiza aktywności na stronie internetowej projektu. Częstotliwość pomiaru: po zakończeniu projektu (raport końcowy sporządzony na podstawie danych uzyskanych z cząstkowych raportów e-learningowych sporządzonych przez moderatorów kursów (analiza częstotliwości, czasu korzystania z platformy) oraz analizę zakresu korzystania z e-learningowej platformy internetowej pozwoli na ocenę tempa i stopnia nabywania umiejętności korzystania z warsztatu w formie e-learningowej i udzielania konsultacji przez Internet oraz zmian poziomu motywacji do korzystania z platformy e-learningowej w pracy z nauczycielami/nauczycielkami.

18. Poziom wzrostu motywacji szkolnych liderów wychowania dla przedsiębiorczości do podejmowania w szkole działań na rzecz edukacji e-learningowej Wartość docelowa – 30% (wszyscy SLWDP biorący udział w programie).

Źródło danych do pomiaru:

- badanie deklaracji SLWDP. Częstotliwość pomiaru: dwukrotnie - przed rozpoczęciem programu oraz po jego zakończeniu (pomiar wskaźnika zostanie dokonany na skali dziesięciopunktowej).

II. Wskaźniki jakościowe

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zakres zmiany charakteru motywacji nauczycieli/nauczycielek związanych z:

1. chodzeniem w rolę moderatora podczas zajęć z uczniami/uczennicami;
2. wdrażaniem do praktyki szkolnej zajęć ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych oraz moderowaniem zajęć z uczniami;
3. korzystaniem z e-learningu i form pozyskiwania pomocy przez Internet.. Stan docelowy - poszerzenie zakresu motywacji o nowe wymiary i pogłębienie w kierunku motywacji wewnętrznej w stosunku do deklarowanego zakresu i charakteru motywacji wyjściowej w momencie przystępowania do programu (pomiar deklarowanej zmiany zakresu motywacji (zestawu czynników motywujących).

Źródło danych do pomiaru:

- sesje fokusowe na celowo dobranej grupie nauczycieli/nauczycielek, którzy ukończyli etap testowania programu;

Częstotliwość pomiaru: po zakończeniu każdego z etapów testowania programu.

4. Zakres zmiany charakteru motywacji do samoanalizy i planowania samorozwoju u uczniów/uczennic. Stan docelowy - poszerzenie zakresu motywacji o nowe wymiary i pogłębienie w kierunku motywacji wewnętrznej w stosunku do deklarowanego zakresu i charakteru motywacji wyjściowej w momencie przystępowania do programu (pomiar deklarowanej zmiany zakresu motywacji (zestawu czynników motywujących).

Źródło danych do pomiaru:

- sesje fokusowe na celowo dobranej grupie uczniów/uczennic zróżnicowanej ze względu na kryterium poziomu efektów osiągniętych w ramach programu;
- Częstotliwość pomiaru: po zakończeniu każdego z etapów testowania programu

5. Zakres zmiany charakteru motywacji REPU do korzystania z platformy e-learningowej w pracy z nauczycielami/nauczycielkami. Stan docelowy - poszerzenie zakresu motywacji o nowe wymiary i pogłębienie w kierunku motywacji wewnętrznej w stosunku do deklarowanego zakresu i charakteru motywacji wyjściowej w momencie przystępowania do programu (pomiar deklarowanej zmiany zakresu motywacji (zestawu czynników motywujących).

Źródło danych do pomiaru:

- wywiady pogłębione; Częstotliwość pomiaru: po zakończeniu programu

O osiągnięciu celu świadczyć będzie ponadto skuteczność działań nauczycieli/nauczycielek przejawiająca się większą aktywnością uczniów/uczennic potwierdzoną liczbą użytkowników programu JMB i podejmowanych projektów uczniowskich oraz pozytywne opinie nauczycieli/nauczycielek i ich zainteresowanie dalszym korzystaniem z wypracowanych produktów, które zostaną włączone do nurtu polityki.

3. Opis innowacji, w tym produktu finalnego

3.1 Na czym polega innowacja?

Projekt stanowi innowację pedagogiczną w myśl rozporządzenia MENiS z dnia 9.04.2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki. Jego przedmiotem są nowatorskie rozwiązania programowe, metodyczne i organizacyjne, mające na celu poprawę jakości pracy szkoły w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych u uczniów/uczennic gimnazjum.

Opracowany w ramach projektu program nauczania „Zostać przedsiębiorczym” jest innowacją programową, ponieważ łączy treści określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

gimnazjum zamieszczone w części ogólnej oraz w wymaganiach szczegółowych do języka polskiego, wos-u, plastyki, informatyki i wychowania fizycznego. Program zakłada wykorzystanie praktycznej wiedzy z różnych dziedzin. Przygotowuje do podejmowania samodzielnych działań podczas realizacji projektów uczniowskich i w dorosłym życiu społecznym i zawodowym, łącząc zadania edukacyjne i wychowawcze zmierzające do kształtowania postaw przedsiębiorczych.

Priorytetem jest podwyższenie zainteresowania uczniów/uczennic kontynuacją kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy, a wdrażanie programu „Zostać przedsiębiorczym” przyczyni się do podwyższenia motywacji uczniów/uczennic do takiego kontynuowania edukacji.

Innowacja metodyczna projektu przejawia się w czterech obszarach:

adresowanych bezpośrednio do ucznia:

- pracy samodzielnej ucznia/uczennicy – w oparciu o programy komputerowe JMB nakierowane na ocenę swoich zasobów, planowanie działań prowadzących do zmian, których celem jest postawa przedsiębiorcza;
- realizacji projektu uczniowskiego – samodzielnie przez uczniów/uczennice, którzy są wspierani przez nauczyciela/nauczycielkę;

adresowanych do nauczyciela:

- doborze zadań edukacyjnych przez nauczyciela/nauczycielkę w zależności od etapu realizowanego przez uczniów/uczennice działania lub zidentyfikowanych potrzeb i problemów;
- zmieniającej się w trakcie realizacji roli nauczyciela/nauczycielki - od wiodącej do towarzyszącej.

Innowacja organizacyjna polega na:

- odejściu od systemu klasowo-lekcyjnego – godziny rozliczane będą w cyklu semestralnym;
- wsparciu pracy nauczyciela/nauczycielki w obszarze odnotowywania i analizy zachowań uczniów/uczennic w formie elektronicznego notesu wychowawcy – prowadzącym do podejmowania działań wyrównujących szanse uczniów/uczennic.

3.2 Komu służy innowacja i kto będzie ją mógł wykorzystywać w przyszłości?

Innowacja kierowana jest do uczniów/uczennic gimnazjum oraz ich nauczycieli/nauczycielek. W teście weźmie udział 90 nauczycieli/nauczycielek oraz 2345 uczniów/uczennic. Po zakończeniu testu produkt finalny będzie dostępny dla wszystkich nauczycieli/nauczycielek pracujących w gimnazjum w obszarze zadań edukacyjnych, metody i formy pracy z uczniem oraz w zakresie organizacji pracy i wykorzystania e-notesu, oraz dla wszystkich uczniów i uczennic gimnazjum, których nauczyciele będą realizowali program „Zostać przedsiębiorczym” w zakresie zadań do samodzielnej pracy oraz prowadzenia dokumentacji realizacji projektu uczniowskiego.

3.3 Jakie warunki muszą być spełnione, by innowacja działała właściwie?

1. Podstawowym warunkiem jest przeprowadzenie testowania produktu zgodnie z planem zatwierdzonym przez Krajową Sieć Tematyczną oraz dokonanie korekt w oparciu o wyniki testu. W teście wezmą udział nauczyciele z 20 gimnazjów. W pierwszym roku 20 wychowawców klas 1 po jednym z każdej szkoły, w drugim roku 70 nauczycieli – wszyscy wychowawcy klas 1 ze szkół uczestniczących w teście.
2. Nauczyciele zostaną przygotowani do realizacji programu podczas szkoleń – pierwsza grupa testowa (20 osób) w szkoleniu tradycyjnym przed przystąpieniem do realizacji programu „Przygotowanie uczniów do podejmowania i realizacji projektu uczniowskiego” (prezentacja idei i celów programu, zasady wprowadzania zadań edukacyjnych do kolejnych kroków działania

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zorganizowanego przygotowujących do podjęcia i realizacji projektu, przygotowanie uczniów do autoanalizy) oraz po upływie ok 3 miesięcy drugie „Towarzystwo uczniom w podejmowaniu i realizacji projektu” (obserwacja zachowań uczniów oraz dobór zadań edukacyjnych do zaobserwowanych sytuacji) z wykorzystaniem opracowanych narzędzi. Druga grupa testowa (70 nauczycieli – 3 grupy) weźmie udział w analogicznych szkoleniach ale realizowanych w formie e-learningowej. W etapie upowszechnienia zostaną dla nauczycieli z terenu całej Polski zorganizowane 32 grupy szkoleniowe po 20 nauczycieli – wszystkie te szkolenia będą prowadzone metodą e-learningową. Zdaniem szkoleń jest wskazanie nauczycielom jak wykorzystując pakiet dydaktyczny do programu „Zostać przedsiębiorczym” realizować ten program oraz monitorować zmiany zachowań i umiejętności uczniów.

3. Istotny też jest skutecznie zorganizowany proces upowszechniania produktu finalnego zgodnie z opisaną strategią oraz pozytywna walidacja produktu.

Produkt może być wdrożony natychmiast po opracowaniu wersji finalnej, bez ograniczeń czasowych czy regionalnych. Jedynym kosztem jest koszt moderowania szkoleń, które mogą być realizowane przez REPU w ramach ich obowiązków.

Beneficjent – Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości, po zakończeniu projektu, nadal będzie udzielała wsparcia użytkownikom produktu finalnego i będzie promować i zachęcać z korzystania z produktów finalnych. Koszty administrowania platformą oraz aktualizowania zawartych na niej materiałów będzie ponosiła Fundacja z własnych środków.

By innowacja działała właściwie w obszarze adresowanym do uczniów i uczennic konieczne jest:

- zapewnienie im dostępu do Internetu,
- zachęcenie ich do korzystania z opracowanych programów (Jestem – mogę być, Działamy razem),
- wykorzystywanie w pracy dydaktycznej projektów uczniowskich i ich dokumentowania,
- moderowanie ich działań przez nauczyciela.

By innowacja działała właściwie w obszarze adresowanym do nauczycieli i nauczycielek konieczne jest:

- zapewnienie im dostępu do Internetu,
- udostępnienie na platformie opracowań merytorycznych i metodycznych, zadań edukacyjnych oraz e-notesu (po zakończeniu projektu Fundacja będzie nadal administrowała platformą),
- udział w warsztatach szkoleniowych przygotowujących do korzystania z zasobów platformy do realizacji programu „Zostać przedsiębiorczym”,
- zapewnienie wsparcia merytorycznego i metodycznego przez cały okres realizacji programu (będzie to realizowane w pierwszym roku testu przez zespół projektowy, w drugim również przez regionalnych ekspertów projektu uczniowskiego).

Fundacja nieodpłatnie będzie udostępniała przeszkolonym regionalnym ekspertom projektu uczniowskiego opracowane materiały na warsztaty e-learningowe dla grup nauczycieli/nauczycielek z danego województwa.

Produkt finalny wypracowany w ramach ww. projektu stwarza Placówkom Doskonalenia Nauczycieli w całym kraju możliwość organizowania grup szkoleniowych i warsztatów dla nauczycieli, którzy są zainteresowani:

- wzbogacaniem i rozwijaniem swojego warsztatu pracy,
- rozwijaniem swoich umiejętności wychowawczych, oraz

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- czujących niedosyt,
- potrzebujących wsparcia.

Nauczyciele zgłaszający się do tych placówek będą mogli korzystać z tego warsztatu opcjonalnie z udziałem moderatora – regionalnego eksperta projektu uczniowskiego- pełniącego w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli rolę konsultanta.

Regionalni Eksperci będą mogli także wykorzystywać ten warsztat szkoleniowy również w różnego rodzaju szkoleniach organizowanych dla Rad Pedagogicznych odsyłając również nauczycieli do warsztatu e-learningowego jako uzupełniającego ich szkolenie.

Część Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli, która zadeklarowała pisemnie lub telefonicznie chęć wykorzystania tych zasobów w prowadzonych przez siebie szkoleniach Rad Pedagogicznych i szkoleń dla wychowawców klas, poinformowała, iż REPU potraktują te warsztaty jako wzbogacenie swojej oferty szkoleniowej na odległość (e-learning).

Opracowana innowacja nie wymaga zmian pod względem prawnym, jest zgodna z obowiązującymi rozporządzeniami MEN.

3.4 Efekty zastosowania innowacji

Efektom zastosowania innowacji będzie:

1. podniesienie jakości pracy dydaktyczno-wychowawczej gimnazjum w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych poprzez:

- wzrost zainteresowania oraz umiejętności nauczycieli/nauczycielek w zakresie prowadzenia analizy zainteresowań, potrzeb, zachowań oraz postępów wychowanków,
- wzrost doświadczenia nauczycieli/nauczycielek w zakresie moderowania samodzielnej pracy uczniów/uczennic,
- wdrożenie nauczycieli/nauczycielek do wykorzystywania ICT do samokształcenia oraz edukacji na odległość i doskonalenia oraz prowadzenia zajęć dydaktycznych z uczniami/uczennicami.

Dzięki przeprowadzeniu kompleksowych szkoleń uzupełniających niedostatki informacji w zakresie metod i sposobów kształtowania u uczniów postaw przedsiębiorczych oraz udostępnienie nauczycielom/nauczycielkom innowacyjnych, atrakcyjnych materiałów dydaktycznych ułatwiających wykorzystanie w praktyce wiedzy teoretycznej oraz e-notesu –innowacyjnego narzędzia ICT.

Wartością dodaną realizacji projektu będą:

- Możliwość stosowania (wykorzystania i zmodyfikowania) przez nauczycieli/nauczycielki narzędzi dydaktycznych wypracowanych w ramach projektu do realizacji działań z uczniami/uczennicami klas pierwszych także z uczniami w kolejnych etapów edukacji gimnazjalnej (czyli w klasach drugich i trzecich)
- Zwiększenie refleksji, świadomości oraz umiejętności nauczycieli w zakresie monitoringu rozwoju umiejętności uczniów ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi (SPE) - dzięki zwróceniu szczególnej uwagi na „wciąganie” do współpracy oraz pozytywne „wzmacnianie uczniów”
- Poprawa relacji uczeń – nauczyciel

2. podniesienie poziomu umiejętności i zainteresowań uczniów/uczennic w zakresie:

- analizowania własnych predyspozycji i planowania dalszej pracy nad ich rozwijaniem oraz kształtowania postaw przedsiębiorczych,
- planowania i dokumentowania realizowanych działań z wykorzystaniem ICT,

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- realizacji projektów uczniowskich,
- publicznej prezentacji siebie i pracy zespołu,
- współdziałania grupowego,
- planowania podjęcia dalszego kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy,
- przygotowania uczniów/uczennic gimnazjum do ustnego egzaminu wewnętrznego – prezentacji zrealizowanego projektu edukacyjnego,
- diagnozy potrzeb społeczności lokalnej oraz nawiązywania kontaktów z przedstawicielami tejże społeczności i ich aktywizowania dla realizacji wspólnych celów.

Dzięki zwiększeniu aktywności uczniów/uczennic gimnazjum poprzez kreowanie i realizację projektów uczniowskich w kolejnych klasach oraz ich dokumentowanie w formie elektronicznej za pomocą programu „Działamy razem” i publikacje ich efektów na ogólnodostępnej platformie internetowej oraz dostarczeniu narzędzi do dokonywania autoanalizy własnych predyspozycji w postaci programu „Jestem, mogę być”.

Wartością dodaną realizacji projektu będzie:

- Rozwinięcie kompetencji kluczowych uczniów/uczennic w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności.
- Wzmocnienie poczucia własnej sprawczości (wiary we własne możliwości) uczniów/uczennic (projekt stwarza szanse osiągnięcia sukcesu także tym uczniom, którzy nie osiągają sukcesów na polu naukowym)
- Zaktywizowanie środowiska lokalnego (zaangażowanie otoczenia w życie szkoły) i integracja środowiska szkolnego

3.5 Jakie elementy obejmować będzie innowacja?

Na innowację składają się następujące elementy:

- budowanie motywacji uczniów/uczennic do podejmowania kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy;
- wdrożenie uczniów/uczennic do samooceny – analizowania własnych predyspozycji i planowania ich rozwijania oraz samokształcenia z wykorzystaniem ICT (pakiet programów „Jestem – mogę być”);
- podejmowanie i realizacja przez uczniów/uczennice samodzielnych projektów uczniowskich, których realizacja jest dokumentowana z wykorzystaniem narzędzi ICT (program „Działamy razem – Projekt uczniowski”);
- dobór treści edukacyjnych uzależniony od etapu realizacji projektu uczniowskiego oraz zdiagnozowanych deficytów umiejętności;
- zmieniająca się w trakcie realizacji programu rola nauczyciela/nauczycielki – od wiodącej do wspierającej;
- szkolenie nauczycieli/nauczycielek i wsparcie metodyczne za pośrednictwem platformy internetowej (e-learning).

W skład produktu finalnego, będącego przedmiotem upowszechnienia i włączenia do głównego nurtu polityki, wejdą poniższe elementy zamieszczone na platformie internetowej, która stanowi integralną część produktu finalnego:

- program nauczania „Zostać przedsiębiorczym” wraz z pakietem dydaktycznym,
- warsztat szkoleniowy dla nauczycieli/nauczycielek,
- e-notes - elektroniczny notes wychowawcy,

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- interaktywny pakiet programów komputerowych dla uczniów/uczennic gimnazjum „Jestem – mogę być”,
- interaktywny program komputerowy dla uczniów/uczennic – „Działamy razem” (DR).

4. Plan działań w procesie testowania produktu finalnego

4.1 Podejście do doboru grup użytkowników i odbiorców, którzy wezmą udział w testowaniu

Wymiar testowania w części 1 -Użytkownicy: 20 nauczycieli/nauczycielek (18 K + 2 M) i 20 szkolnych liderów wychowania dla przedsiębiorczości (16 K + 4 M) z 20 szkół z woj. łódzkiego i świętokrzyskiego; Odbiorcy: W okresie testowania w ramach projektu: w pierwszym roku 520 uczniów/uczennic (49% dz. + 51% chł. - zgodne z danymi SIO) z gimnazjów zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego i świętokrzyskiego

W części 2 - Użytkownicy: 70 nauczycieli/nauczycielek (63 K + 7 M) i 20 szkolnych liderów wychowania dla przedsiębiorczości (16 K + 4 M), wspierających i koordynujących pracę wychowawczą nauczycieli/nauczycielek, oraz 16 regionalnych ekspertów projektu uczniowskiego (13 K + 3 M) - po 1 z województwa - którzy będą moderatorami warsztatów e-learningowych dla nauczycieli/nauczycielek ze swojego województwa i będą prowadzić konsultacje na forum internetowym dla nauczycieli/nauczycielek - uczestników projektu; Odbiorcy: 1820 uczniów/uczennic (49% dz. + 51% chł.) z gimnazjów zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego i świętokrzyskiego

Dzięki wdrożeniu produktu skuteczne wsparcie na etapie testowania uzyska łącznie 2340 uczniów/uczennic i 90 nauczycieli/nauczycielek, a na etapie upowszechnienia 640 nauczycieli/nauczycielek na terenie całego kraju. Docelowo program będzie dostępny za pośrednictwem nauczycieli/nauczycielek dla wszystkich uczniów/uczennic gimnazjum.

Projektodawca zapewnia równy dostęp uczestników, zarówno kobiet, jak i mężczyzn (nauczyciele/nauczycielki, uczniowie/uczennice), w ramach realizowanego projektu. Tym samym projektodawca wypełnia zgodność realizacji projektu z polityką UE w zakresie gender mainstreaming

Strukturę próby gimnazjów i nauczycieli/nauczycielek gimnazjów do testowania produktu skonstruowano we współpracy z partnerem – PWSZ w Skierniewicach w oparciu o dane SIO¹⁸ w taki sposób, aby możliwie najlepiej odzwierciedlała strukturę populacji generalnej (ogółu szkół gimnazjalnych w Polsce) w zakresie wybranych zmiennych. Starano się, aby znalazły w niej swoje reprezentacje przede wszystkim te kategorie populacji generalnej, które cechuje potencjalnie duże zróżnicowanie pod względem przekonań i postaw mogących wpływać na sposób testowania programu. Ze względu na cele testu (szczegółowe sprawdzenie adekwatności, jakości i sposobu działania (skuteczności) wszystkich elementów opracowanego programu, przy konstruowaniu próby kierowano się zasadą zachowania jej typologicznej reprezentatywności.¹⁹ Jako podstawowe kryteria doboru szkół do testu przyjęto wielkość miejscowości, w której usytuowane jest gimnazjum (ze względu na potencjalne zróżnicowanie postaw dzieci wywodzących się z różnych środowisk) oraz

¹⁸ Dane identyfikacyjne szkół i placówek według danych SIO z 30 września 2008r. Nr 2008.09.30/03

¹⁹ S. Nowak(1985) „Metodologia badań społecznych”, Warszawa, PWN;s.299-300

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

wielkość samego gimnazjum (mogącą w sposób znaczący wpływać na przebieg procesów dydaktyczno – wychowawczych w nich prowadzonych). Aby uniknąć wpływu dodatkowych zmiennych związanych z lokalizacją szkół, wyboru województw, w których prowadzony będzie test dokonano po przeprowadzeniu analizy porównawczej ogólnej aktywności ekonomicznej mieszkańców wszystkich województw (związanej m.in. z ich przedsiębiorczością). Opierając się na wskaźnikach aktywności zawodowej, zatrudnienia i bezrobocia²⁰ zdecydowano o włączeniu do próby testowej województw, które charakteryzują się przeciętnymi wartościami wszystkich uwzględnionych współczynników (odrzucając województwa „prosperujące” stosunkowo najlepiej i najgorzej. Odrzucono także województwa, w których którykolwiek z opisanych wskaźników przyjął wartość skrajną). Tak określone kryteria najlepiej spełniły województwa łódzkie i świętokrzyskie (por. Załącznik nr 4).

Doboru szkół w ramach poszczególnych kategorii wyodrębnionych w oparciu o opisane wcześniej kryteria dokonano spośród gimnazjów, które nadesłały zgłoszenia do projektu w odpowiedzi na zamieszczoną na stronie projektu informację o rozpoczęciu naboru.

Szkoła musiała spełnić kilka dodatkowych kryteriów naboru:

- szkoła posiada dostęp do Internetu bez ograniczeń czasowych,
- 1 osoby z rady pedagogicznej zgłosiła się do pełnienia obowiązków szkolnego lidera wychowania dla przedsiębiorczości,
- zgłaszający się 1 nauczyciel/nauczycielka jest w roku szkolnym 2011/2012 wychowawcą klasy 1, a wszyscy nauczyciele/nauczycielki, którzy mają objąć wychowawstwo klas 1 w roku szkolnym 2012/2013 także zadeklarowali udział w programie.

Zgłoszenia szkoły dokonuje dyrektor/dyrektorka. Dobór uczniów/uczennic jest determinowany przez dobór szkoły i nauczyciela/nauczycielki. Na stronie internetowej projektu była umieszczona informacja o warunkach i kryteriach naboru oraz terminie składania zgłoszeń.

4.2 Przebieg testowania

1 rok

1. wrzesień 2011 Przeprowadzenie warsztatów szkoleniowych w formie tradycyjnej dla szkolnych liderów wychowania dla przedsiębiorczości (20 osób) oraz pierwszej grupy nauczycieli/nauczycielek (20 osób) do części „Przygotowanie uczniów do podejmowania i realizacji projektu uczniowskiego”. Szczegółowy opis w pkt 3.3

2. październik 2011 – czerwiec 2012 Realizacja programu „Zostać przedsiębiorczym” w szkołach przez nauczycieli/nauczycielki (jeden wychowawca klasy 1.) i prowadzenie przez nich bieżących analiz opracowanych do programu materiałów dydaktycznych (wstępnej wersji produktu finalnego).

3. styczeń 2012 Przeprowadzenie warsztatów szkoleniowych w formie tradycyjnej dla pierwszej grupy nauczycieli/nauczycielek (20 osób) do części „Towarzyszenie uczniom w podejmowaniu i realizacji projektu”. Szczegółowy opis w pkt 3.3

²⁰ „Aktywność ekonomiczna ludności Polski III kwartał 2009” ; GUS, Warszawa 2010; www.stat.gov.pl

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4. styczeń 2012 Przeprowadzenie warsztatów szkoleniowych w formie tradycyjnej dla regionalnych ekspertów projektu uczniowskiego. Warsztaty obejmą zagadnienia z obu szkoleń dla nauczycieli oraz formy wsparcia metodycznego nauczycieli realizujących program i zasady moderowania szkoleń e-learningowych do programu.

5. czerwiec 2012 Podsumowaniem tej części testu będą spotkania ewaluacyjne nauczycieli/nauczycielek, szkolnych liderów wychowania dla przedsiębiorczości oraz regionalnych ekspertów projektu uczniowskiego. Podczas spotkań zostaną przedyskutowane doświadczenia z realizacji projektu oraz zmiany proponowane na podstawie wyników monitoringu przez zespół projektowy.

6. lipiec – sierpień 2012 Po upływie roku testowania zostanie dokonana pierwsza korekta produktu finalnego.

2 rok

7. wrzesień – październik 2012 Przeprowadzenie warsztatów szkoleniowych w formie e-learningowej dla drugiej grupy nauczycieli/nauczycielek (70 osób – 3 grupy) do części „Przygotowanie uczniów do podejmowania i realizacji projektu uczniowskiego”. Szczegółowy opis w pkt 3.3

8. wrzesień 2012 – czerwiec 2013 Realizacja programu „Zostać przedsiębiorczym” w szkołach przez nauczycieli/nauczycielki (wszyscy wychowawcy klas 1. W danej szkole) i prowadzenie przez nich bieżących analiz opracowanych do programu materiałów dydaktycznych (skorygowanej wersji produktu finalnego).

9. styczeń – luty 2013 Przeprowadzenie warsztatów szkoleniowych w formie e-learningowej dla drugiej grupy nauczycieli/nauczycielek do części „Towarzyszenie uczniom w podejmowaniu i realizacji projektu”. Szczegółowy opis w pkt 3.3

10. czerwiec – lipiec 2013 Podsumowaniem tej części testu będą tematyczne spotkania ewaluacyjne w mieszanych zespołach, w skład których wejdą przedstawiciele wszystkich grup użytkowników biorących udział w teście tak by ocenić produkt finalny z różnych pozycji nauczyciela wychowawcy szkolonego metodą tradycyjną i e-learningową, szkolnego lidera czy regionalnego eksperta. Podczas spotkań zostaną przedyskutowane doświadczenia z realizacji projektu oraz zmiany proponowane na podstawie wyników monitoringu przez zespół projektowy.

Przez cały okres trwania testu nauczyciele i nauczycielki oraz szkolni liderzy wychowania dla przedsiębiorczości będą mogli korzystać z konsultacji merytorycznych i metodycznych udzielanych przez zespół projektowy, a drugim roku testu również przez regionalnych ekspertów projektu uczniowskiego.

4.3 Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy

Uczestnicy projektu otrzymają materiały, które równocześnie wchodzi w skład produktu finalnego będącego przedmiotem upowszechnienia i włączenia do głównego nurtu polityki. Wszystkie poniższe elementy zamieszczone będą na platformie internetowej i dostępne po zalogowaniu się.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Program nauczania „Zostać przedsiębiorczym” wraz z pakietem dydaktycznym. Pakiet dydaktyczny zawiera 120 zadań edukacyjnych. Zadania te dotyczą obszarów tematycznych związanych z realizacją projektu uczniowskiego, a w nim podobszarów odpowiadających kolejnym krokom podczas realizacji projektu: Od pomysłu do decyzji, Od decyzji do działania, Działanie, Od działania do prezentacji, Od prezentacji do pomysłu. Zadania mające na celu wspieranie uczniów/uczennic i podniesienie efektywności działań podejmowanych podczas realizacji projektu uczniowskiego, a w nim podobszary: Poznać siebie i innych, Ja i zespół, Być liderem, Skuteczna komunikacja, Sytuacje konfliktowe. Scenariusz każdego zadania zawiera: cele, czas, warunki realizacji, metody i formy pracy, wyposażenie i aranżację sali, spis materiałów do jego realizacji, opis przebiegu, zasady przeprowadzenia podsumowania, komentarz, opis kształtowanych umiejętności i zakładanych osiągnięć ucznia/uczennicy oraz materiały do wydruku (np. karty pracy). Tam, gdzie jest to niezbędne dołączono opis modelowego rozwiązania. Każdy podobszar zawiera wprowadzenie z celami kształcenia ogólnego i opisem tematyki zadań oraz możliwości ich wykorzystania w pracy z uczniami/uczennicami realizującymi projekt oraz opis zakładanych osiągnięć.

Warsztat szkoleniowy dla nauczycieli/nauczycielek dotyczący prowadzenia systematycznych zajęć dydaktycznych kształtujących umiejętności przedsiębiorcze, roli nauczyciela/nauczycielki podczas realizacji przedsięwzięcia uczniowskiego i doboru zadań edukacyjnych wspierających ucznia/uczennicę w realizacji projektu.

E-notes - elektroniczny notes wychowawcy to narzędzie wspierające pracę wychowawcy w zakresie notowania spostrzeżeń dotyczących współpracy w grupie, odpowiedzialności, cech, umiejętności i trudności uczniów/uczennic oraz planowania pracy wychowawczej.

Interaktywny pakiet programów komputerowych dla uczniów/uczennic gimnazjum „Jestem – mogę być”. Programy te pozwalają uczniom/uczennicom, po dokonaniu samooceny, na wskazanie kroków kształtujących ich umiejętności w obszarach: gospodarowanie czasem, tworzenie budżetu, planowanie przyszłości, umiejętności komunikacyjne, motywowanie, poznanie swoich zasobów, funkcjonowanie w zespole.

Interaktywny program komputerowy dla uczniów „Działamy razem” (DR), umieszczony w zakładce Projekty, wspiera planowanie, monitoring i dokumentowanie realizacji projektów uczniowskich. Program umożliwia nie tylko prowadzenie dokumentacji, ale również upowszechnianie podstawowych danych (metryczka) o projektach realizowanych przez uczniów/uczennice gimnazjum na platformie internetowej projektu.

4.4 Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania

Za zbieranie i analizę informacji dotyczących przebiegu testowania oraz przygotowywanie regularnych raportów (miesięczne zestawienia i raport semestralny) zawierających wnioski z analizy odpowiedzialny będzie specjalista ds. monitoringu. Monitoring podejmowanych działań będzie prowadzony i raportowany przez cały czas trwania projektu dla wszystkich grup odbiorców. Wypracowane przez Zespół projektowy z ekspertem z PWSZ narzędzia ewaluacyjne (ankiety, kwestionariusze hospitacji i obserwacji zajęć) zostaną umieszczone na platformie internetowej, co umożliwi bieżące monitorowanie ich wypełniania. O wprowadzeniu ewentualnych korekt decydować będzie Zespół projektowy.

Działania monitoringowe obejmą:

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Bieżącą rejestrację, analizę i ocenę działań edukacyjnych realizowanych przez nauczycieli/nauczycielki i uczniów/uczennice w ramach testowego wdrożenia programu nauczania i pakietu dydaktycznego. Rejestracji oraz oceny każdego zrealizowanego zadania edukacyjnego, proponowanych pomocy dydaktycznych oraz szkoleń z nimi związanych dokonywać będą nauczyciele/nauczycielki wypełniający na bieżąco – wraz z realizacją kolejnych etapów projektu - specjalnie opracowane do tego celu karty ocen i ankiety on-line. Ankiety monitoringowe będą wypełniane w każdym tygodniu przez wszystkich nauczycieli biorących udział w programie (**90NG (81K+9M)**) Etap I testu – rok szk. 2011/2012: 20NG (18K+2M), Etap II testu – rok szk. 2012/2013: 70NG (63K+7M) Analizie poddane zostaną również prace wszystkich uczniów/uczennic w formie projektów uczniowskich.
- Bieżącą rejestrację, analizę i ocenę sposobu pracy zespołów uczniowskich objętych programem i zmian w ich funkcjonowaniu uwzględniającą kontekst społeczny, w tym opinie niezaangażowanych nauczycieli/nauczycielek i rodziców, opartą na informacjach z arkuszy hospitacji (zawierających informacje z przeprowadzonej obserwacji uczestniczącej zajęć) oraz ankiet on-line wypełnianych co dwa miesiące, przez szkolnych liderów wychowania dla przedsiębiorczości (20 SLWDP (16K +4M)).
- Obserwację oraz ocenę warsztatów szkoleniowych przygotowujących nauczycieli/nauczycielki do realizacji programu „Zostać przedsiębiorczym” w oparciu o badania ankietowe 20 nauczycieli uczestniczących w 2 warsztatach przeprowadzone przed rozpoczęciem warsztatu i po jego zakończeniu.
- Warsztaty poświęcone weryfikacji realizacji programu, które umożliwią identyfikację oraz rozwiązanie problemów związanych z realizacją programu. Warsztaty odbędą się po zakończeniu każdego z etapów testowania , wezmą w nich udział przedstawiciele każdej z grup zaangażowanych w realizację programu (nauczyciele/nauczycielki, SLWDP, REPU, ZeP). Wyniki warsztatu weryfikacyjnego stanowiąc będą także podstawę wprowadzania korekt w ramach programu.
- Rejestrację sposobu wykorzystania e-notesu oraz ocenę jego przydatności. Działania monitoringowe obejmą analizę bieżącej aktywności nauczyciela/nauczycielki on-line w ramach e-notesu (częstotliwość wejść, czas poświęcony na działania w ramach e-notesu, wykonywane działania) oraz analizę ankiet internetowych wypełnianych w każdym tygodniu przez wszystkich nauczycieli biorących udział w programie (90NG (81K+9M) Etap I testu – rok szk. 2011/2012: 20NG (18K+2M), Etap II testu – rok szk. 2012/2013: 70NG (63K+7M)).
- Rejestrację sposobu funkcjonowania programów komputerowych JMB i DR oraz ocenę ich przydatności. Działania monitoringowe w tym zakresie opierać się będą na analizach bieżącej aktywności wszystkich uczniów/uczennic (2340 UG (60%dz., 40% chł.), etap I testu: 520 U, etap II testu 1820 U) on-line (częstotliwość wejść, czas poświęcony na działania w ramach programów, wykonywane działania, ankietach on-line skierowanych do wszystkich uczniów po zakończeniu każdego z etapów testowania projektu (służących ocenie przydatności i funkcjonalności programów JMB i DR)
- Ocenę materiałów dydaktycznych oraz rejestrację uwag po hospitacji zajęć prowadzonych przez nauczycieli/nauczycielki w pierwszym i drugim roku przeprowadzą regionalni eksperci projektu uczniowskiego (jeden raport rocznie)

5. Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa

Koncepcja sprawdzenia, czy innowacja działa jest zgodna z założeniami zawartymi we wniosku o dofinansowanie projektu.

5.1 Efekty uzasadniające stosowanie innowacji na szerszą skalę

Efekty zastosowania innowacji zostaną uznane za wystarczające, kiedy zostaną osiągnięte następujące rezultaty:

1. Wzrośnie aktywność (zainteresowanie i kompetencje) nauczycieli/nauczycielek i uczniów/uczennic gimnazjum związana z kształtowaniem postaw przedsiębiorczych uczniów/uczennic oraz podejmowaniem projektów uczniowskich:

- Wszyscy nauczyciele/nauczycielki uczestniczący w programie (od początku do końca poszczególnych etapów testowania) między pomiarem dokonanym przed rozpoczęciem testowania produktu, a pomiarem wykonanym po jego zakończeniu zwiększą zainteresowanie prowadzeniem zajęć ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych o 24%, zwiększą umiejętność wdrażania do praktyki szkolnej zajęć ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych i przygotowanie uczniów/uczennic do podejmowania i realizacji projektów uczniowskich o 30%; zwiększą o 32% motywację do wchodzenia w rolę moderatora podczas zajęć z uczniami/uczennicami oraz zmienią charakter swojej motywacji (z zewnętrznej na wewnętrzną) – badanie ankietowe (panelowe, ankiet on-line), analiza dokumentów oraz sesje fokusowe;
- 20 nauczycieli/nauczycielek (wszyscy uczestnicy warsztatów) zwiększą umiejętność moderowania pracy uczniów/uczennic – badanie ankietowe (ankieta audytoryjna);
- u 60% (1404) uczniów/uczennic wzrośnie poziom umiejętności komunikacyjnych, w tej grupie wzrost osiągnie średnio wartość 20%, a u 70% (1638) uczniów/uczennic wzrośnie poziom umiejętności pracy w grupie (w tej grupie wzrost osiągnie średnio wartość 30%). Wyższa wartość wskaźnika umiejętności pracy w grupie wynika z szerszego zakresu tej umiejętności w stosunku do umiejętności komunikacyjnych. Umiejętności komunikacyjne są traktowane jako jeden z warunków niezbędnych, ale nie wystarczających skutecznej kooperacji w grupie - bezpośrednia obserwacja zajęć, panelowe badanie ankietowe (ankieta on-line zawierająca m.in. test wiedzy dotyczącej postępowania w rozmaitych sytuacjach komunikacyjnych i uczestnictwa w działaniach grupowych);
- u 50% (1170) uczniów/uczennic wzrośnie poziom umiejętności planowania i dokumentowania realizowanych działań należących do praktyki dnia codziennego (w tej grupie wzrost osiągnie średnio wartość 25%) – badanie ankietowe (panelowe, ankiet on-line);
- u 60% (1404) uczniów/uczennic wzrośnie motywacja do samoanalizy i planowania samorozwoju (w tej grupie wzrost osiągnie średnio wartość 30%) - panelowe badanie ankietowe (ankieta on-line), sesje fokusowe.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2. Wzrośnie aktywność (zainteresowanie i kompetencje) nauczycieli/nauczycielek i uczniów/uczennic gimnazjum związana z wykorzystaniem nowoczesnych technologii ICT.

- Wszyscy nauczyciele/nauczycielki uczestniczący we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu zwiększą motywację do korzystania z e-learningu i form pozyskiwania pomocy przez Internet (średnio o 30%), oraz umiejętność korzystania z tej formy edukacji (średnio o 60%) – raport z e-learningu, analiza aktywności na stronie internetowej projektu, panelowe badanie ankietowe (ankieta on-line); sesja fokusowa.
- 16 regionalnych ekspertów projektu uczniowskiego (REPU) podwyższy umiejętności korzystania z warsztatu w formie e-learningowej i udzielania konsultacji przez Internet (średnio o 50%) oraz zwiększy motywację do korzystania z formy e-learningowej w pracy z nauczycielami/nauczycielkami (średnio o 40%) – badanie ankietowe, analiza aktywności na stronie internetowej projektu i pogłębiony wywiad swobodny.
- Wszyscy nauczyciele/nauczycielki uczestniczący we wszystkich działaniach związanych z etapem testowania produktu zwiększą umiejętności planowania, wdrażania, badania i doskonalenia działań wychowawczych z wykorzystaniem elektronicznego systemu e-notesu (średnio o 30%), a 60% spośród nich zwiększy zainteresowanie planowaniem pracy wychowawczej uwzględniającej indywidualne postępy uczniów/uczennic (w tej grupie wzrost osiągnie średnio wartość 30%) – panelowe badanie ankietowe (on-line), badanie dokumentów wypełnianych elektronicznie (e-notes).
- 20 szkolnych liderów wychowania dla przedsiębiorczości (SLWDP) zwiększy motywację do podejmowania tego typu działań w szkole (średnio o 30%) – panelowe badanie ankietowe on-line.
- Uczniowie/uczennice uczestniczące w programie zwiększą umiejętności analizowania własnych predyspozycji i planowania dalszej pracy nad ich rozwijaniem i kształtowaniem postaw przedsiębiorczych z wykorzystaniem programu komputerowego JMB (średnio o 21%) oraz umiejętności planowania, sprawdzania i dokumentowania podejmowanych działań z wykorzystaniem programu komputerowego DR (średnio o 28%) - panelowe badanie ankietowe on-line, analiza aktywności na stronie internetowej projektu; badanie prac uczniów udokumentowanych w postaci projektów uczniowskich.

3. Wzrośnie zainteresowanie uczniów/uczennic podejmowaniem dalszego kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy:

- u 30% uczniów/uczennic wzrośnie zainteresowanie podejmowaniem dalszego kształcenia na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy – panelowe badanie ankietowe on-line.

Szczegółowy opis powiązania metodologii, sposobu pomiaru i źródła weryfikacji wskaźników zawiera punkt 2 strategii

5.2 Sposób dokonania oceny wyników testowania

Ewaluacja projektu będzie prowadzona na dwóch płaszczyznach:

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1. Wewnętrzna ewaluacja bieżąca, w tym ciągły monitoring podejmowanych działań będzie prowadzony i raportowany przez cały czas trwania projektu. Za ewaluację i opracowywanie raportów z obu typów działań odpowiedzialny będzie specjalista do spraw monitoringu. Raporty z ewaluacji zostaną przygotowane trzykrotnie: po przeprowadzeniu diagnozy problemu, po zakończeniu etapu testowania produktu oraz po zakończeniu projektu.

Zgodnie z zasadą triangulacji perspektyw badawczych projektowany model ewaluacji bieżącej zostanie oparty na paradygmacie przyczynowo – skutkowym implikującym dokonanie oceny w oparciu przede wszystkim o kryteria skuteczności realizacji celów oraz trafności, ale z uwzględnieniem również podstawowego kryterium paradygmatu nieokreślonych celów (goal-free evaluation) czyli kryterium użyteczności (jakości produktu). W związku z tym podstawowe działania podejmowane w toku ewaluacji bieżącej nakierowane będą z jednej strony na dostarczanie informacji pozwalających na ciągłe doskonalenie sposobu wdrażania produktu oraz jakości jego poszczególnych elementów (minimalizację potencjalnych negatywnych efektów ubocznych). Z drugiej strony ewaluacja posłuży do wzmocnienia sieci powiązań między użytkownikami i odbiorcami produktu włączając ich do współpracy przy ocenie produktu.

Kierując się z kolei zasadą triangulacji metod i technik badawczych, w ramach ewaluacji bieżącej zostało zaprojektowane użycie szerokiego spektrum działań, metod i technik badawczych o charakterze zarówno ilościowym, jak i jakościowym, pozwalających dotrzeć zarówno do informacji o faktach (sposobach realizacji programu ZP), jak i poznać opinie użytkowników i odbiorców (na temat różnych aspektów programu ZP). Z tego punktu widzenia ewaluacja wewnętrzna projektu obejmować będzie:

- Wstępne badania diagnostyczne poprzedzające testowanie projektu pozwalające na rozpoznanie najważniejszych ograniczeń i potrzeb w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych młodzieży gimnazjalnej, a służące poprawie jakości etapu planowania projektu w kierunku możliwie najlepszego dostosowania celów (i w konsekwencji wszystkich podejmowanych działań) do potrzeb i problemów adresatów projektu. (opisane w punkcie 1.1 Strategii);
- ciągły monitoring, rejestrację i ewaluację zakresu, tempa i sposobu realizacji projektu przez jego użytkowników (poczynając od liczby zgłoszeń do uczestnictwa w projekcie, poprzez analizę dokumentacji poszczególnych kroków podejmowanych przez nauczycieli/nauczycielki i uczniów/uczennice, obserwację uczestniczącą zajęć prowadzonych w ramach programu oraz analizę aktywności na stronie internetowej projektu, po analizę finalnych projektów uczniowskich oraz sposobów wykorzystania do tego celu programów JMB i DR oraz e-notesu stanowiących bezpośredni efekt testowego wdrożenia programu – opisane szczegółowo w punkcie 4.4);
- ilościowe i jakościowe badania uczestników projektu (nauczycieli/nauczycielek i uczniów/uczennic). W ramach badań ilościowych z uczniami/uczennicami biorącymi udział w projekcie (2340 UG (60%dz., 40% chł.), etap I testu: 520 U, etap II testu 1820 U) oraz nauczycielami/nauczycielkami (90NG (81K+9M) Etap I testu – rok szk. 2011/2012: 20NG (18K+2M), Etap II testu – rok szk. 2012/2013: 70NG (63K+7M) przeprowadzone zostaną ankiety ewaluacyjne on-line przed przystąpieniem do programu, po roku pracy i w przypadku grupy realizującej I etap testu - rok po zakończeniu realizacji projektu. Także trzykrotnie: na początku i po zakończeniu każdego etapu testowania projektu zostaną skierowane ankiety do szkolnych liderów wychowania dla przedsiębiorczości (20 SLWDP (16K +4M). Po zakończeniu każdego etapu testowania projektu wszyscy uczniowie i wszyscy nauczyciele wypełnią dodatkowo ankiety dotyczące oceny programów JMB oraz DR, nauczyciele także ankiety dotyczące oceny e- notesu. Ponadto

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przeprowadzona zostanie ewaluacja szkoleń dla nauczycieli w formie ankiety audytoryjnej skierowanej do uczestników szkoleń przed ich rozpoczęciem oraz po ich zakończeniu;

- służąca pogłębieniu informacji na temat zakresu zmian uzyskanych dzięki realizacji programu ZP jakościowa część badań ewaluacyjnych obejmie: 4 sesje fokusowe (2 z nauczycielami i 2 z uczniami) przeprowadzone na celowo dobranych, 10-cio osobowych grupach uczestników projektu realizowane po zakończeniu każdego etapu testowania projektu, a także wywiady swobodne z regionalnymi ekspertami projektu uczniowskiego (16 – po jednym z każdego z województw);
- prowadzone badania pozwolą uzyskać odpowiedzi na następujące pytania:
 - Czy i w jakim stopniu opracowane pomoce i rozwiązania okazały się adekwatne i skuteczne? Czy zaproponowane pomoce dydaktyczne, metody i rozwiązania wspomagały użytkowników i odbiorców w prowadzonych działaniach, wpływały na inicjowanie pozytywnych zmian określonych celami badania? Czy i w jakim zakresie działania projektowe wpłynęły na pozytywne zmiany:
 - poziomu i zakresu umiejętności i motywacji nauczycielek/nauczycieli związanych z wdrażaniem do praktyki szkolnej zajęć ukierunkowanych na kształtowanie postaw przedsiębiorczych?
 - częstotliwości i zakresu wykorzystywania przez nauczycieli/nauczycielki zasobów platformy internetowej (warsztaty e-learningowe i konsultacje na forum internetowym)?
 - umiejętności kształcenia na odległość u nauczycieli/nauczycielek?
 - poziomu i zakresu umiejętności nauczycieli/nauczycielek związanych z planowaniem, wdrażaniem, badaniem i doskonaleniem działań wychowawczych z wykorzystaniem elektronicznego systemu e-notesu?
 - poziomu wiedzy uczniów/uczennic na temat przedsiębiorczości?
 - opinii i postaw uczniów/uczennic i nauczycieli/nauczycielek wobec przedsiębiorczości?
 - umiejętności i postaw przedsiębiorczych uczniów/uczennic?
 - poziomu i zakresu motywacji i umiejętności uczniów/uczennic oraz nauczycieli/nauczycielek związanych z realizacją projektów uczniowskich?
 - umiejętności planowania, sprawdzania i dokumentowania podejmowanych działań przez uczniów/uczennice?
 - umiejętności analizowania własnych predyspozycji i planowania dalszej pracy nad ich rozwijaniem przez uczniów/uczennice?
 - poziomu zainteresowania uczniów/uczennic kształceniem na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy?
 - Czy w trakcie testowania i wdrażania programu pojawiły się jakieś problemy? Jakież? W jaki sposób można im zaradzić?
 - Czy program (jego poszczególne elementy) na każdym z etapów odpowiada rzeczywistym potrzebom użytkowników i odbiorców? Jaki jest poziom ich satysfakcji z użytkowanego produktu?
 - Czy efekty programu są trwałe, widoczne po zakończeniu w nim uczestnictwa?
- Ewaluację warsztatów szkoleniowych przygotowujących nauczycieli/nauczycielki do realizacji programu „Zostać przedsiębiorczym” w oparciu o badania ankietowe i wywiady pogłębione. Zebrane informacje pozwolą na ocenę przydatności szkoleń w obszarze wdrażania do praktyki szkolnej zajęć sprzyjających kształtowaniu postaw przedsiębiorczych uczniów/uczennic i przygotowania ich do realizacji projektów uczniowskich, umiejętności korzystania z warsztatu w formie e-learningowej i udzielania konsultacji przez Internet, a także motywacji do podejmowania

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

tego typu działań w szkole. Pozwolą także odpowiedzieć na pytanie czy i w jakim obszarze edukacja e-learningowa może zastąpić tradycyjną formę szkolenia (czy i w jakich obszarach charakteryzuje się najwyższą skutecznością);

- konsultacje dotyczące bieżących problemów z nauczycielami/nauczycielkami, szkolnymi liderami wychowania dla przedsiębiorczości i regionalnymi ekspertami projektu uczniowskiego podczas warsztatów szkoleniowych;
- dwa panele dyskusyjne z grupą użytkowników - po roku i po 2 latach testu - służące poznaniu opinii dotyczących rzeczywistych efektów korzystania z produktu;
- seminarium z przedstawicielami wszystkich grup testowych zorganizowane przed opracowaniem produktu finalnego.

2. Do badania rzeczywistych efektów wszystkich produktów zostanie zlecona także ekspercka ewaluacja zewnętrzna. Jej ramy i szczegółowy harmonogram zostanie opracowany przez wybranego z zachowaniem zasad konkurencyjności eksperta przy współpracy i konsultacji z Zespołem projektowym. Ewaluacja umożliwi ekspertowi dokonanie obiektywnej i niezależnej oceny zarówno poszczególnych elementów projektu, sposobu jego realizacji jako całości oraz jego przydatności, jakości i adekwatności, a także skuteczności i trwałości jego rezultatów. Dzięki ewaluacji zewnętrznej zespół projektowy zyska dodatkową wiedzę na temat przebiegu realizacji projektu oraz sposobu funkcjonowania przygotowanych na jego użytek metod pracy, narzędzi i zadań edukacyjnych, co umożliwi wprowadzenie ewentualnych korekt i usprawnień do programu.

5.3 Sposób przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej produktu finalnego

Ewaluator zewnętrzny będzie miał dostęp do bieżącej dokumentacji prowadzonej w ramach monitoringu i ewaluacji wewnętrznej działań dydaktycznych podejmowanych w oparciu o przygotowany pakiet dydaktyczny, realizacji warsztatów dla nauczycieli/nauczycielek oraz realizacji programów JMB i DR i stosowania e-notesu. Po zakończeniu pracy eksperta zewnętrznego przedstawiony zostanie raport z badania oraz raport z ewaluacji zewnętrznej oceniającej stopień realizacji założonych celów projektu (jego adekwatności, efektywności, funkcjonalności i skuteczności).

Ewaluacja zewnętrzna pozwoli odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Czy cele projektu zostały osiągnięte (projekt okazał się skuteczny)? (Jeśli nie – dlaczego, jakie problemy się pojawiły? Jak można im przeciwdziałać?)
2. Czy projekt przyczynił się do rozwiązania problemów, które zdiagnozowano jako przesłanki do jego wprowadzenia? (Czy pojawiły się pozytywne lub negatywne skutki uboczne? Jak? Jakie czynniki wpłynęły na sukces lub niepowodzenie projektu?)
3. Czy projekt jako całość, a także poszczególne elementy produktu finalnego były adekwatne (trafnie odpowiadały na potrzeby użytkowników i odbiorców) (Czy projekt spełnił oczekiwania adresatów?)
4. Czy projekt jest bardziej atrakcyjny i efektywny od innych tego typu produktów (służących analogicznym celom) funkcjonujących na rynku edukacyjnym?
5. Czy efekty projektu są trwałe, widoczne po zakończeniu projektu? (W jakim stopniu? W przypadku jakich grup?)

6. Strategia upowszechniania

6.1 Cel działań upowszechniających

Celem działań upowszechniających jest szerokie poinformowanie o produkcie finalnym wszystkich zainteresowanych. Ma ono służyć wypracowaniu podstaw do szerszego wykorzystania go w praktyce, a co najważniejsze przygotować grunt do działań, mających na celu włączenie produktu finalnego do głównego nurtu.

Założenia strategii upowszechniania po realizacji etapu I pozostają niezmienione w stosunku do założeń opisanych we wniosku o dofinansowanie. Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie oraz etapami realizacji projektu planowane działania upowszechniające oraz wdrażające do głównego nurtu polityki mają wspólny cel i wzajemnie się uzupełniają.

Projektodawca planuje dotarcie z informacją o produkcie do nauczycieli/nauczycielek i dyrektorów/dyrektorek gimnazjów z terenu całej Polski oraz rodziców uczniów/uczennic tych szkół. Istotą działań upowszechniających jest przekonanie potencjalnych użytkowników oraz kadry zarządzającej, a także innych instytucji zainteresowanych podnoszeniem jakości kształcenia w szkołach - w tym organów prowadzących, instytucji edukacyjnych, organizacji pozarządowych działających w obszarze edukacji, MEN oraz kuratoriów oświaty - o efektywności działania programu „Zostać przedsiębiorczym” i funkcjonalności opracowanych do niego narzędzi dydaktycznych. W konsekwencji powinno to prowadzić do zwiększenia zainteresowania wdrożeniem produktu finalnego w gimnazjach.

6.2 Grupy docelowe działań upowszechniających i ich liczebność

Ze względu na cel działań upowszechniających bezpośrednimi ich odbiorcami będą:

1. Nauczyciele/nauczycielki gimnazjów – w roku 2011 włączymy 10 osób z woj. łódzkiego oraz 10 osób z woj. świętokrzyskiego, w 2012 kolejnych 70 nauczycieli/nauczycielek z obu województw łącznie, w 2013 średnio po 40 nauczycieli/nauczycielek z każdego województwa w Polsce, od roku 2014 program będzie dostępny dla wszystkich nauczycieli/nauczycielek gimnazjów.
2. Dyrektorzy/dyrektorki gimnazjów - odpowiednio do grupy włączanych w realizację programu nauczycieli/nauczycielek wszystkie działania upowszechniające kierowane będą równoległe do kadry zarządzającej placówek dydaktycznych (dyrektorzy/dyrektorki gimnazjów).

Wsparciem dla działań upowszechniających będzie przekazanie informacji o produkcie do:

1. Rodziców uczniów (w szkołach podejmujących realizację projektu) - to dodatkowa grupa osób nie uwzględniona we wniosku, do której skierujemy działania upowszechniające. Włączenie tej grupy do upowszechniania projektu jest wynikiem badań fokusowych przeprowadzonych w ramach pogłębionej analizy problemu. Nauczyciele/nauczycielki sygnalizowali jednoznacznie dość powszechny wśród rodziców brak zrozumienia dla wprowadzenia takiej formy edukacji.
2. Instytucji zajmujących się doskonaleniem nauczycieli/nauczycielek.
3. Organów prowadzących.
4. Kuratoriów oświaty.
5. Przedstawicieli zainteresowanych Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych we wszystkich województwach.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

6. Organizacji wspierających przedsiębiorczość, zarówno działających lokalnie jak i o zasięgu ogólnopolskim, które mogą być pomocne w promowaniu dobrych praktyk i dzieleniu się swoim doświadczeniem (konsultanci biznesowi).
7. Mediów, jako środków opiniotwórczych oraz masowego przekazu, pozwalających dotrzeć do grup docelowych produktu finalnego.

Poprzez włączenie powyższych grup docelowych do prac nad ostatecznym kształtem produktu finalnego (opiniowania i testowania) zachowana zostanie zasada empowerment.

6.3 Plan działań i ich charakterystyka

Ze względu na konieczność zgłoszenia do kuratorium planowanej w szkole realizacji innowacji w roku szkolnym 2011/2012 zakwalifikowano do testu produktu warunkowo (pod warunkiem uzyskania akceptacji strategii) 20 gimnazjów. Nabór szkół przeprowadzono na podstawie zgłoszeń nadesłanych do Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości w odpowiedzi na umieszczone na stronie internetowej ogłoszenie. Kwalifikacje przeprowadzono zgodnie z zamieszczonym na stronie internetowej Regulaminem, uwzględniającym równość szans oraz założenia doboru grupy testowej.

Testowanie wstępnej wersji produktu – działania upowszechniające.

W okresie testowania informacje o projekcie będą przekazywane za pośrednictwem opracowanej do projektu dedykowanej strony internetowej. Oprócz informacji o projekcie będą tam systematycznie zamieszczane przykłady dobrej praktyki jego realizacji w szkołach testujących produkt. Działania testujące wśród grup objętych projektem mają również związek z upowszechnianiem produktu. Będą one następujące:

- z 16 placówek doskonalenia nauczycieli/nauczycielek (po jednej z województwa) zostaną przeszkoleni i przygotowani do roli moderatora warsztatów e-learningowych pracownicy, którzy przyjmą pełnienie roli REPU (regionalnych ekspertów projektów uczniowskich);
- na stronach internetowych tych placówek zostanie zamieszczony baner promujący projekt;
- przeszkoleni REPU zamieszczą w wydawnictwach prowadzonych przez placówki informacje o projekcie;
- REPU dokonają naboru łącznie 640 nauczycieli/nauczycielek, średnio 40 z terenu swojego województwa, przeszkolą ich w formie e-learningu i będą wspierali metodycznie;
- nauczyciele/nauczycielki i REPU będą mogli również korzystać z konsultacji telefonicznych, e-mailowych oraz na forum ogólnopolskiego konsultanta merytorycznego i metodycznego;
- rodzice - zostanie opracowana dla nich specjalna zakładka na stronie projektu zawierająca zarówno treści informacyjne, jak i ankietę wspierającą dokonanie oceny postawy przedsiębiorczej swojego dziecka;
- nauczyciele/nauczycielki podejmujący realizację programu otrzymają propozycję scenariusza fragmentu spotkania z rodzicami poświęconego potrzebie kształtowania postawy przedsiębiorczej dzieci;
- ewaluacja z wykorzystaniem ankiet i upublicznionych na stronie projektu informacji o zrealizowanych projektach uczniowskich po roku testowania programu oraz paneli dyskusyjnych i warsztatów weryfikujących z udziałem uczestników testujących program (nauczyciele/nauczycielki, SLWDP, REPU, ZeP);
- druk i dystrybucja materiałów informacyjno-promocyjnych.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wdrażanie skorygowanej wersji produktu – działania upowszechniające:

- informacja o projekcie skierowana za pośrednictwem strony internetowej projektu, do kuratoriów oświaty, ośrodków doskonalenia nauczycieli i organów prowadzących szkoły oraz bezpośrednio do szkół;
- konferencja upowszechniająca dla 250 osób (marzec 2014 rok);
- warsztaty e-learningowe dla zainteresowanych nauczycieli/nauczycielek (kwiecień, maj, sierpień, wrzesień, październik, listopad, grudzień 2014r.);
- prezentacje produktu finalnego w placówkach doskonalenia nauczycieli podczas spotkań dyrektorów i nauczycieli gimnazjów;
- seminarium podsumowujące projekt (wrzesień/październik 2014 r.) pt. „Konsekwencje braku programu typu «Zostać przedsiębiorczym» w gimnazjum”, seminarium dla 30 osób, przedstawiciele nadzoru pedagogicznego i organów prowadzących szkoły z terenu całego kraju z udziałem odbiorców produktu;
- 1 artykuł sponsorowany kompleksowo ujmujący tematykę omawianego projektu;
- minimum 16 artykułów o tematyce dotyczącej wybranych aspektów efektywności wdrażania produktu finalnego;
- Dodatkowo Beneficjent zaplanował przygotowanie materiału filmowego na płycie DVD. Dystrybucja filmu promocyjno-informacyjnego o Projekcie oraz jego pokaz nastąpi podczas zaplanowanych ww. konferencji, seminarium, jak również wysyłka płyt planowana jest do m.in.: członków KST w obszarze – Edukacja i szkolnictwo wyższe; do szkół i placówek oświatowych, w tym do oddziałów WODN. Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości jest Beneficjentem drugiego projektu w ramach priorytetu III. Wysoka jakość systemu oświaty, i również w działaniach upowszechniających został zrealizowany film podsumowujący projekt co spotkało się z dużym zainteresowaniem. Przykładowo, prezentacja filmu miała miejsce na konferencjach podsumowujących projekt połączonych z warsztatami wdrażającymi, jak również podczas lekcji uczniom. W opinii nauczycieli możliwość zaprezentowania rezultatów projektu w formie filmu jest najlepszą formą reklamy i zachętą z korzystania z produktów finalnych oraz udziału w programie w przyszłości.

Planowane działania upowszechniające są komplementarne w stosunku do następujących po nich działań mainstreamingowych w projekcie, zarówno na poziomie horyzontalnym, jak i wertykalnym.

7. Strategia włączania do głównego nurtu polityki

7.1 Cele działań włączających produkt do głównego nurtu polityki

Zasadność działań mainstreamingowych założonych we wniosku o dofinansowanie potwierdziły analizy i badania przeprowadzone w I etapie.

Włączanie wypracowanego produktu finalnego prowadzone będzie wielotorowo, zarówno w czasie trwania testu projektu, jak i po jego zakończeniu.

Celem działań włączających produkt finalny w główny nurt polityki jest jak najszersze włączenie do pracy dydaktycznej i wychowawczej w gimnazjum programu „Zostać przedsiębiorczym”, a tym samym podwyższenie jakości kształcenia oraz rozbudzenie zainteresowań uczniów/uczennic gimnazjów kontynuowaniem nauki na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy poprzez dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy projektu. Jest nim także doprowadzenie do możliwie szerokiego wykorzystania przez nauczycieli/nauczycielki i uczniów/uczennice produktu finalnego i innowacji opracowanej w ramach opisywanego projektu w codziennej praktyce edukacyjnej szkół gimnazjalnych.

Innowacyjne rozwiązania wypracowane w ramach niniejszego projektu będą przekazywane osobom lub instytucjom zajmującym się problemami podobnymi do tych, które zidentyfikował beneficjent w swoim projekcie. MAINSTREAMING HORYZONTALNY umożliwi podmiotom lokalnym i regionalnym wykorzystanie i powielanie części produktu finalnego.

Wyraźnie artykułowana potrzeba kształtowania postaw przedsiębiorczych wynika z kilku przesłanek o zasadniczym znaczeniu. W tym przypadku możemy więc mówić o elementach mainstreamingu wertykalnego. Po pierwsze Komisja Europejska w komunikacie z 17.02.2006 r. w sprawie rozbudzania ducha przedsiębiorczości przez edukację i szkolenie - uznaje przedsiębiorczość za jedną z kluczowych kompetencji, "pozwalającą młodym ludziom zyskać kreatywność i pewność siebie w ich wszelkich przedsięwzięciach i zachowywać się w sposób odpowiedzialny społecznie" oraz stwierdza, że umiejętności i postawy przedsiębiorcze najlepiej można wzmacniać poprzez uczenie przez działanie oraz doświadczanie przedsiębiorczości w praktyce, przy zastosowaniu metody projektów. Po drugie przedsiębiorczość zyskała szczególną rangę w przyjętym 18.12.2006 r. przez Parlament Europejski i Radę Edukacji „Zaleceniu w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie”. W dokumencie tym uznano przedsiębiorczość za kompetencję o priorytetowym znaczeniu, warunkującą nabywanie oraz rozwijanie innych sprawności i umożliwiającą realizację idei uczenia się przez całe życie i wezwano państwa członkowskie do zapewnienia wszystkim obywatelom, a zwłaszcza młodzieży, możliwości nabywania kompetencji kluczowych poprzez wzbogacanie oferty edukacyjno-szkoleniowej. Po trzecie analiza podstawy programowej dla gimnazjum (rozp. MEN z 23.12.2008 r.) wskazuje na potrzebę osiągnięcia postawionych celów z zastosowaniem metody projektów i realizacji projektów uczniowskich (m.in. program WOS ujmuje zagadnienia z zakresu przedsiębiorczości, patrz „Treści nauczania - wymagania szczegółowe” pkt. 5.5). W komentarzu czytamy, że ok. 20% treści nauczania WOS powinno być realizowane w formie projektów edukacyjnych, mogą to być samodzielne inicjatywy uczniów/uczennic, jak i inspirowane przez nauczycieli/nauczycielki. Wskazane jest, aby projekty były realizowane przez wszystkich nauczycieli/nauczycielki w procesie kształcenia, a każdy uczeń/uczennica uczestniczyli w co najmniej jednym projekcie w roku.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

7.2 Grupy docelowe działań włączających produkt do głównego nurtu polityki

W ramach działań mainstreamingowych Projektodawca skupi się na dotarciu do:

1. Nauczycieli/nauczycielek gimnazjów uczestniczących w teście projektu (łącznie 80 nauczycieli/nauczycielek gimnazjum) oraz przeszkolonych przez REPU (640 osób). Uzasadnienie: nauczyciele/nauczycielki są głównymi użytkownikami produktu i oni będą odpowiedzialni za jego wdrażanie w gimnazjach. W projekcie przyjęto, że w pierwszym roku testu weźmie udział 20 nauczycieli/nauczycielek – wychowawców klas 1 z 20 szkół, w drugim do projektu zostaną włączeni wszyscy wychowawcy klas 1 w gimnazjach testujących produkt. Test zostanie przeprowadzony w szkołach województwa łódzkiego i świętokrzyskiego. W każdej szkole będzie funkcjonował szkolny lider wychowania dla przedsiębiorczości wspierający realizujących program wychowawców.
2. Rodziców uczniów/uczennic - włączeni zostaną rodzice uczniów/uczennic testujących program. W ramach spotkań z rodzicami nauczyciele/nauczycielki realizujący projekt prześlą im informacje na temat podjętych działań i możliwości, jakie on stwarza oraz zachęcą ich do dokonywania samodzielnej oceny postępów dziecka w obszarze kształtowania postawy przedsiębiorczej. Dla nauczycieli/nauczycielek prowadzących spotkanie jest opracowany specjalny scenariusz, a dla rodziców na stronie internetowej projektu jest dostępna karta analizy postaw dziecka. Uzasadnienie: w dobie społeczeństwa obywatelskiego szczególnie ważne w procesie edukacji jest zrozumienie i akceptacja przez rodziców działań podejmowanych z ich dziećmi. Przez prace rady rodziców mogą oni zobowiązywać nauczycieli/nauczycielki do podejmowania z uczniami/uczennicami określonego typu aktywności.
3. Konsultantów z placówek doskonalenia nauczycieli (16 osób), którzy w projekcie zostaną przygotowani do pełnienia funkcji regionalnych ekspertów projektu uczniowskiego. Będą też organizatorami i prowadzącymi warsztatów e-learningowych dla nauczycieli/nauczycielek ze swoich województw (zakładamy w etapie upowszechniania przeszkolenie 40 nauczycieli/nauczycielek przez każdego REPU). Uzasadnienie: instytucje zajmujące się doskonaleniem nauczycieli podczas swoich stałych kontaktów z nauczycielami/nauczycielkami ze swojego województwa wypromują produkt i będą ich wspierać w zakresie metodycznym w ramach swojej pracy. Daje to nie tylko szansę na popularyzację programu, ale i na utrzymanie jego jakości. Placówki poproszone zostaną o umieszczenie linków do platformy projektowej. Przygotowani w ramach projektu REPU będą mogli prowadzić kolejne szkolenia w oparciu o platformę e-learningową.
4. Organów prowadzących gimnazja (wójtów, burmistrzów, prezydentów miast) z gmin uczestniczących w projekcie (chodzi o jednostki organizacyjne odpowiedzialne w miastach i gminach za edukację - około 50 osób). Uzasadnienie: z punktu widzenia wdrażania produktu uzyskanie wsparcia i przychylności odpowiednich wydziałów lub innych komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za edukację w gminie jest bardzo ważne, aby nadać odpowiedni priorytet ich wdrażania na poziomie gminy/miasta. Przedstawiciele zaproszeni zostaną do udziału w konferencji prowadzonej w ramach projektu oraz zachęceni do organizacji własnych seminariów i konferencji. Realizator – Zespół projektowy.
5. Organów zajmujących się polityką edukacyjną na poziomie województwa – kuratoriów oświaty, wydziałów/departamentów edukacji przy urządach marszałkowskich (16 kuratoriów oświaty, 16 departamentów/wydziałów edukacyjnych przy urządach marszałkowskich w Polsce). Uzasadnienie: departamenty/wydziały edukacyjne przy urządach marszałkowskich odgrywają ważną rolę z punktu widzenia upowszechniania i możliwości zwiększania szans na włączenie produktu w główny nurt polityki oświatowej. Departamenty/wydziały te m.in. prowadzą nadzór nad realizacją zadań statutowych placówek oświatowych i poziomem usług edukacyjnych, wdrażają w szkołach i wojewódzkich ośrodkach doskonalenia nauczycieli zmiany, wynikające z reform oświaty, zatwierdzają plany, koordynują realizację i analizują pracę merytoryczną nad

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

doskonaleniem nauczycieli/nauczycielek, programują rozwój kierunków kształcenia w szkołach i zakładach kształcenia nauczycieli/nauczycielek zgodnie z obowiązującymi standardami i programami nauczania, współdziałają z Kuratorium Oświaty i Ministerstwem Edukacji Narodowej w zakresie oceny poziomu dydaktycznego szkół. Współpraca z departamentami/wydziałami edukacyjnymi będzie miała za zadanie przede wszystkim zaznajomienie z produktem, wystąpienie z propozycją zamieszczenia linku do strony projektu, na której znajdować się będzie gotowy do korzystania produkt. Realizator – Zespół projektowy.

6. Członków komisji egzaminacyjnych - zostaną zapoznani z możliwościami dokumentowania realizacji projektu oraz zadaniami wspierającymi ucznia w jego realizacji. Uzasadnienie: zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, w ramach obowiązku wykonywania przez uczniów/uczennice gimnazjów projektu edukacyjnego prezentacja projektu staje się elementem egzaminu gimnazjalnego.

7. Celebrytów - poprosimy o wypowiedź na temat kształtowania postaw przedsiębiorczych kilka znanych publicznie osób, by wzmocnić przekonanie społeczne o konieczności pracy nad kształtowaniem postaw przedsiębiorczych już w okresie szkolnym. Uzasadnienie: ważne jest wyrobienie w społeczeństwie przekonania o konieczności kształtowania postaw przedsiębiorczych w ramach edukacji szkolnej.

8. Organizacji wspierających przedsiębiorczość – zarówno organizacje działające lokalnie, jak i te o zasięgu ogólnopolskim, mogą być pomocne w promowaniu dobrych praktyk poprzez dzielenie się swoim doświadczeniem (konsultanci biznesowi).

9. Organizacji pozarządowych działających na polu edukacji.

10. Sieci Tematycznych (Krajowej Sieci Tematycznej / Regionalnych Sieci Tematycznych) – zarówno na poziomie mainstreamingu horyzontalnego jak i wertykalnego (ze szczególnym uwzględnieniem mainstreamingu wertykalnego).

7.3 Plan działań i ich charakterystyka

Po zatwierdzeniu strategii wdrażania projektu beneficjent przystąpi do zintensyfikowanych działań włączających. Początkowo dotyczyć one będą wstępnej wersji produktu finalnego, później nastąpi włączanie zatwierdzonego produktu.

W podziale na fazy wdrażania projektu prezentuje się to w sposób następujący:

Testowanie wstępnej wersji produktu – działania włączające:

- informacja o projekcie skierowana za pośrednictwem strony internetowej projektu do kuratoriów oświaty, placówek doskonalenia nauczycieli oraz bezpośrednio do szkół gimnazjalnych;
- przygotowanie materiałów informacyjno-promocyjnych;
- 1 artykuł sponsorowany w prasie przeznaczony dla środowiska oświatowego.

Wdrażanie poprawionej wersji produktu – działania włączające:

- informacja o projekcie skierowana za pośrednictwem strony internetowej projektu do kuratoriów oświaty, ośrodków doskonalenia nauczycieli oraz szkół gimnazjalnych, w tym dyrektorów/dyrektorek i nauczycieli/nauczycielek;
- konferencja upowszechniająca z udziałem 250 osób, w tym: nauczyciele/nauczycielki i uczniowie/uczennice uczestniczący w teście oraz dyrektorzy i nauczyciele/nauczycielki zainteresowani innowacyjnym podejściem do kształtowania postaw przedsiębiorczych w gimnazjum;

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- seminarium podsumowujące projekt pt. „Konsekwencje braku programu typu «Zostać przedsiębiorczym» w gimnazjum” z udziałem 30 osób, przedstawicieli nadzoru pedagogicznego i organów prowadzących szkoły z terenu całego kraju oraz odbiorców produktu.

Po zakończeniu projektu program „Zostać przedsiębiorczym” zostanie wprowadzony do polityki oświatowej i będzie realizowany w szkołach, jako zajęcia edukacyjne prowadzone w ramach godzin kartowych lub w innej formie organizacyjnej dogodnej dla szkoły.

Po zakończeniu finansowania projektu z funduszy Unii Europejskiej program będzie nadal realizowany przez Fundację Młodzieżowej Przedsiębiorczości.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

8. Kamienie milowe II etapu projektu

Nabór szkół do grupy testowej.

Dokonano naboru 20 szkół zgodnie z regulaminem. Uwzględniono zarówno wielkość szkoły jak i wielkość miejscowości, w jakiej znajduje się szkoła. Szkoły dokonały wstępnego zgłoszenia realizacji programu innowacyjnego w Kuratoriach. Potwierdzenia rozpoczęcia innowacji dokonają po zatwierdzeniu strategii.

2011 wrzesień – rozpoczęcie pierwszego roku testu produktu.

Pierwsza część dwuczęściowych warsztatów szkoleniowych dla nauczycieli/nauczycielek (N1 - jeden wychowawca klasy pierwszej w szkole) oraz warsztaty dla szkolnych liderów wychowania dla przedsiębiorczości (SLWDP) poprzedzą realizację programu w 20 szkołach gimnazjalnych. Pracę z uczniami/uczennicami poprzedzi wewnętrzne badanie ewaluacyjne.

2012 styczeń – warsztaty szkoleniowe dla regionalnych ekspertów projektu uczniowskiego (REPU).

Druga część dwuczęściowych warsztatów szkoleniowych dla nauczycieli/nauczycielek

2012 czerwiec – zakończenie pierwszego roku testu produktu.

Po pierwszym roku testu produktu jego wyniki zostaną przeanalizowane podczas warsztatów weryfikujących dla nauczycieli/nauczycielek, SLWDP i REPU w oparciu o wyniki ewaluacji wewnętrznej uczniów/uczennic biorących udział w programie i informacji z monitoringu.

2012 wrzesień – rozpoczęcie drugiego roku testu produktu.

Warsztaty szkoleniowe dla nauczycieli/nauczycielek N2 (wszyscy wychowawcy klas 1 w szkole) realizowane w formie e-learningu poprzedzą wdrożenie programu do pracy z uczniami/uczennicami, którzy zostaną poddani wstępnej ewaluacji wewnętrznej. Nauczyciele/nauczycielki skorzystają z tej formy doskonalenia dwukrotnie w roku szkolnym. Zostanie przeprowadzona ewaluacja zewnętrzna.

2013 czerwiec – zakończenie drugiego roku testu produktu.

Po drugim roku testu produktu jego wyniki zostaną przeanalizowane podczas warsztatów weryfikujących dla nauczycieli/nauczycielek, SLWDP i REPU w oparciu o wyniki ewaluacji uczniów/uczennic biorących udział w programie i informacji z monitoringu. Zostanie również przeprowadzone badanie odroczone na grupie uczniów/uczennic z pierwszego roku testu.

2013 grudzień – zakończenie prac nad ostateczną wersją produktu finalnego i przekazanie go do walidacji.

2014 marzec – działania upowszechniające – kontynuacja.

A w tym: konferencja upowszechniająca, seminarium dla decydentów, powszechne udostępnienie produktu, szkolenia dla 640 nauczycieli/nauczycielek drogą e-learningową i wdrożenie przez nich programu w szkołach, seminarium dla decydentów.

9. Analiza ryzyka

9.1 Identyfikacja potencjalnych zagrożeń i oszacowanie prawdopodobieństwa ich wystąpienia

P – prawdopodobieństwo wystąpienia (skala 1 – 3, gdzie 1 – mało prawdopodobne, 3 – bardzo prawdopodobne)

W – wpływ na realizację projektu (skala 1 – 3, gdzie 1 – mały wpływ, 3 – znaczący wpływ)

I – iloczyn PxW

W celu przeprowadzenia rzetelnej i kompleksowej analizy potencjalnych zagrożeń oraz możliwości przeciwdziałania ich występowaniu została wykonana analiza SWOT kontekstu wdrażania produktu. Zaprezentowane poniżej rezultaty stanowią efekt zestawienia dwóch niezależnie wykonanych analiz. Pierwszą wykonał partner projektu – PWSZ w Skierniewicach w oparciu o przeprowadzone badania diagnostyczne (opisane szerzej w pkt.1), a zatem uwzględniając perspektywę użytkowników i odbiorców projektu, drugą wykonali pozostali członkowie zespołu projektowego (twórcy merytorycznej zawartości produktu).

W efekcie przeprowadzonych analiz zdiagnozowano następujące:

1. Potencjalne zagrożenia wewnętrzne (słabe strony Projektu)

- Zagrożenie nieosiągnięcia zakładanych rezultatów projektu (P – 1, W – 1, I – 1)
- Zagrożenie niewłaściwego przeprowadzenia ewaluacji wewnętrznej uniemożliwiające skorygowanie ewentualnych nieprawidłowości we wdrażaniu produktu, oraz w jego zawartości (P – 1, W – 1, I – 1)
- Trudności związane z nieterminową realizacją zajęć przez, trenerów związanych z wdrażanym produktem, obsługą platformy IT, konsultacjami wspierającymi projekt (P – 1, W – 2, I – 2).
- Trudności związane z kontrolą terminowości realizacji zajęć przez nauczycieli/nauczycielki (P – 1, W – 2, I – 2).
- Trudności związane z przewyciężeniem braku zainteresowania i spadającego poziomu zaangażowania nauczycieli/nauczycielek (P – 1, W – 2, I – 2).
- Trudności związane z przewyciężeniem negatywnej postawy rodziców wobec edukacji w obszarze ich zdaniem „nieegzaminacyjnym” (P – 2, W – 1, I – 2).
- Trudności związane z przewyciężeniem niechęci nauczycieli do korzystania z narzędzi internetowych (P – 1, W – 2, I – 2).
- Problemy z wyrobieniem u nauczycieli/nauczycielek nawyków tworzenia notatek z zakresu pracy wychowawczej (P – 2, W – 1, I – 2).

2. Potencjalne zagrożenia zewnętrzne

- Zagrożenie niezaakceptowania strategii (P – 1, W – 3, I – 3).
- Zagrożenie niezaakceptowania wstępnej wersji produktu przeznaczonej do etapu testowania w dalszej części projektu (P – 1, W – 3, I – 3).
- Ryzyko wycofania się szkół lub niektórych nauczycieli/nauczycielek z udziału w projekcie, np. z powodu zdarzeń losowych (P – 1, W – 2, I – 2).
- Ryzyko dysproporcji płci uczestników, pomimo zapewnienia równych szans dostępu (P – 2, W – 1, I – 2).
- Ryzyko niewłaściwego wykonania zadań z zakresu ewaluacji zewnętrznej (P – 1, W – 1, I – 1).
- Ryzyko braku płynności finansowej projektu w sytuacji opóźnień w wypłacie kolejnych transz środków finansowych na realizację projektu, spowodowanych m.in. błędami

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

w sprawozdaniach, dokumentach, okresowym brakiem środków w IP, przesunięciami budżetowymi, innymi przyczynami (P – 1, W – 2, I – 2).

- Ryzyko zmian unormowań prawnych dotyczących organizacji pracy szkoły gimnazjalnej (P – 1, W – 1, I – 1).
- Brak pozytywnej walidacji produktu finalnego (P - 1, W - 3, I - 3).

3. Mocne strony- czynniki wewnętrzne – pozytywne

- Duże, wieloletnie doświadczenie Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości we wdrażaniu inicjatyw z zakresu ekonomii i przedsiębiorczości w szkołach. Dotychczas w programach Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości wzięło udział ponad 3 780 000 uczniów/uczennic z całej Polski, ponad 8 000 szkół i 12 000 nauczycieli/nauczycielek (w tym ok. 5000 nauczycieli/nauczycielek gimnazjalnych). W roku szkolnym 2009/2010 w programach projektodawcy uczestniczyło 696 392 uczniów/uczennic.
- Szeroki dostęp Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości do grup docelowych.
- Wypracowane standardy współpracy Fundacji ze szkołami i nauczycielami/nauczycielkami.

4. Szanse - pozytywne czynniki zewnętrzne

- Dostrzeganie przez nauczycieli i uczniów potrzeby realizacji projektów edukacyjnych.
- Duże zainteresowanie ze strony nauczycieli i uczniów wykorzystywaniem atrakcyjnych programów komputerowych w procesie nauczania- uczenia się.
- Dostrzeganie przez nauczycieli znaczących korzyści dydaktycznych wynikających z wykorzystywania programów komputerowych.
- Dostrzeganie przez nauczycieli i uczniów potrzeby i korzyści wynikających z rejestracji elektronicznej podejmowanych przedsięwzięć.
- Dobrowolne zgłoszenia szkół do udziału w projekcie.

9.2 Oszacowanie wpływu ryzyka na realizację projektu

Poziom zagrożeń zidentyfikowanych w opisanym projekcie nie jest relatywnie wysoki. Wszystkie czynniki wymienione jako mocne strony oraz szanse bardzo ograniczają prawdopodobieństwo wystąpienia wskazanych zagrożeń jak również ich wpływu na realizację projektu. Ponadto realizacja projektu, jak również tworzenie produktu finalnego podlega stałemu monitoringowi. Zakładają one identyfikowanie poszczególnych zagrożeń oraz ich skali. W pierwszej kolejności monitorowany jest stopień osiągnięcia zakładanych wskaźników i produktów, a w dalszej perspektywie pozostałe założenia projektowe. Ewaluacja i monitoring mają charakter jakościowy oraz ilościowy, odbywają się systematycznie i cyklicznie w oparciu o platformę internetową projektu. Ich wyniki są przedstawiane Zespołowi projektowemu, który dokonuje syntetycznej diagnozy stanu realizacji projektu. W przypadku wystąpienia ryzyka na którejkolwiek płaszczyźnie (ilościowej lub merytorycznej) realizowanego projektu zwoływane jest dodatkowe posiedzenie Zespołu projektowego, który wypracowuje rozwiązania przeciwdziałające zdiagnozowanym trudnościami.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

9.3 Zidentyfikowanie najważniejszych zagrożeń

Z przedstawionej w punkcie 9.1 diagnozy wynika, że największymi trudnościami przy realizacji projektu (iloczyn o wartości 3) będą:

1. Zagrożenie niezaakceptowania strategii (P-1, W-3, I-3).
2. Zagrożenie niezaakceptowania wstępnej wersji produktu przeznaczonej do etapu testowania w dalszej części projektu (P – 1, W – 3, I – 3).
3. Brak pozytywnej walidacji produktu finalnego (P-1, W-3, I-3).

Iloczyn współczynników o wartości 2 został nadany ryzykom:

4. Ryzyko braku płynności finansowej projektu w sytuacji opóźnień w wypłacie kolejnych transz środków finansowych na realizację projektu, spowodowanych m.in. błędami w sprawozdaniach, dokumentach, okresowym brakiem środków w IP, przesunięciami budżetowymi, innymi przyczynami (P– 1, W – 2, I – 2).
5. Trudności z nieterminową realizacją zajęć przez nauczycieli/nauczycielki, trenerów związanych z wdrażanym produktem, obsługą platformy IT, konsultacjami wspierającymi projekt (P – 1, W – 2, I – 2).
6. Ryzyko wycofania się szkół lub niektórych nauczycieli/nauczycielek z udziału w projekcie, np. z powodu zdarzeń losowych (P – 1, W – 2, I – 2).
7. Ryzyko dysproporcji płci uczestników, pomimo zapewnienia równych szans dostępu (P – 2, W – 1, I – 2).
8. Trudności związane z przezwycięzeniem braku zainteresowania i spadającego poziomu zaangażowania nauczycieli/nauczycielek (P – 1, W – 2, I – 2).
9. Trudności związane z przezwycięzeniem negatywnej postawy rodziców wobec edukacji w obszarze ich zdaniem „nieegzaminacyjnym” (P – 2, W – 1, I – 2).
10. Trudności związane z przezwycięzeniem niechęci nauczycieli do korzystania z narzędzi internetowych (P – 1, W – 2, I – 2).
11. Problemy z wyrobieniem u nauczycieli/nauczycielek nawyków tworzenia notatek z zakresu pracy wychowawczej (P – 2, W – 1, I – 2).

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

9.4 Określenie sposobu ograniczenia najważniejszych zagrożeń

W przypadkach pierwszym, drugim i trzecim, chociaż prawdopodobieństwo ich wystąpienia jest niskie, zaistnienie takich okoliczności znacząco wpłynęłoby na kształt realizowanego projektu, a w konsekwencji wymusiłoby zmiany w harmonogramie, kosztorysie jak również w koncepcji produktu finalnego. Dlatego też Wnioskodawca przygotował niniejszą Strategię wdrażania projektu innowacyjnego testującego w sposób rzetelny wykorzystując dostępną wiedzę uzyskaną m.in. podczas realizacji zarówno niniejszego, jak i różnych innych własnych projektów.

W przypadku utraty płynności finansowej (zagrożenie czwarte) Projektodawca będzie zmuszony zaangażować środki własne, kredytowe lub dokonywać przesunięć w harmonogramie i kosztorysie tak, żeby ryzyko nie wpłynęło negatywnie na przewidywane rezultaty i wartości wskaźników.

Przeciwdziałając powstaniu piątego, ósmego, dziewiątego, dziesiątego i jedenastego zagrożenia projektodawca będzie prowadził szeroką kampanię informującą nauczycieli/nauczycielki o programie i uruchomi stały system ogólnopolskich i regionalnych konsultacji merytorycznych i metodycznych. Konsultacje będą odbywać się telefonicznie, osobiście oraz za pośrednictwem platformy internetowej. Ryzyko 5 – związane z nieterminową realizacją zajęć będzie zmniejszone poprzez elastyczne dostosowywanie harmonogramu zadań do zaistniałego opóźnienia, możliwym będzie wprowadzenie stałego monitoringu, dodatkowych „terminów awaryjnych”.

W zakresie ryzyka dotyczącego szóstego zagrożenia Projektodawca będzie listę rezerwową, z której w przypadku wycofania się bądź nieterminowego wykonywania założeń, zostaną włączone do realizowanego projektu dodatkowe szkoły i nauczyciele/nauczycielki. Osoby te otrzymają pełną informację o dotychczasowej realizacji, jak również będziemy dążyli do stworzenia funkcji „dublera” na zasadzie wolontariatu. Odejście więc jednej osoby nie spowoduje automatycznie braku kontynuacji zadań do realizacji.

Ryzyko 7 – związane z dysproporcją płci uczestników jest niezależne od Projektodawcy, ale nie będzie miało żadnego wpływu na jakość osiągniętych w ramach projektu rezultatów.

Ryzyko 8 – związane z przewyciężeniem braku zainteresowania, będzie minimalizowane poprzez systematyczny kontakt mailowy oraz ew. spotkania osobiste oraz bieżący kontakt konsultanta metodycznego z nauczycielami mające na celu utrzymanie lub zwiększenie motywacji do działania.

Ryzyko 9 – związane z przewyciężaniem negatywnych postaw rodziców, będzie zmniejszane poprzez organizację spotkań osób zaangażowanych w realizację projektu z rodzicami i przedstawienie zalet udziału uczniów w projekcie m.in. pozyskanie dodatkowych umiejętności/kompetencji niezbędnych w przyszłym życiu zawodowym.

Ryzyko 10 – związane z przewyciężeniem niechęci nauczycieli do korzystania z narzędzi internetowych oraz Ryzyko 11 – związane z wyrobieniem nawyków tworzenia notatek z zakresu pracy wychowawczej będzie zmniejszane poprzez monitoring pracy nauczyciela w e- notesie oraz kontakt konsultanta z nauczycielem celem podtrzymania motywacji do pracy z narzędziami internetowymi.